



Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce

**Informovanost o nízkoprahovém zařízení pro děti a
mládež v mikroregionu Rožnovsko jako nástroj
prevence rizikového chování**

Bakalářská práce

Studijní program

Mezinárodní sociální a humanitární práce

Autor: Terezie Reichlová
Vedoucí práce: PhDr. Mgr. Eva Kubičková

Olomouc 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracovala samostatně na základě použitých pramenů a literatury uvedených v bibliografickém seznamu.

V Olomouci 25.04.2024

Terezie Reichlová

Poděkování

Na tomto místě chci poděkovat vedoucí práce, paní PhDr. Mgr. Evě Kubičkové za její obětavé a vstřícné vedení v průběhu psaní práce. Jsem vděčná za připomínky, trpělivost a zpětnou vazbu, kterou mi vždy ochotně poskytla. Poděkování také patří celé mé rodině a spolužákům, za podporu v průběhu studiu.

Obsah

Seznam zkratk	9
Úvod	11
1 Uvedení do tématu	13
1.1 Mládež a rizikové chování	13
1.1.1 Rizikové a protektivní faktory	14
1.1.2 Projevy rizikového chování	16
1.2 Prevence	18
1.2.1 Preventivní programy	18
1.2.2 Škola a prevence	19
1.3 Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež (NZDM)	20
1.3.1 Vize NZDM 2030	20
1.3.2 Princip nízkoprahovosti	21
1.3.3 Role sociálního pracovníka v NZDM	21
1.4 Definice pojmu informovanost	22
2 Propojení tématu se sociální prací	25
2.1 Paradigmata v sociální práci	25
2.2 Teorie a metody sociální práce	26
2.2.1 Teorie sociální práce	26
2.2.2 Metody sociální práce	29
2.2.3 Techniky/nástroje sociální práce	30
2.3 Etické zakotvení	32
2.3.1 Etický kodex sociálních pracovníků	32
2.3.2 Prohlášení o etických zásadách globální sociální práce	33
2.3.3 Příklady etického dilematu	34
3 Propojení tématu se sociální politikou a strategickými dokumenty	35
3.1 Sociální politika ČR	35
3.1.1 Vzdělávací politika	37
3.1.2 Rodinná politika	38
3.2 Reflexe strategických materiálů	38
4 Legislativní zakotvení	41
4.1 Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) č. 561/2004 Sb.	41
4.2 Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách	41
4.3 Vztah mezi zákonem č.108/2006 Sb., o sociálních službách a zákonem o předškolním, základním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) č. 561/2004 Sb. ...	42
Projekt	45
5 Analýza potřebnosti projektu	47

5.1	Přehled a sběr dat.....	47
5.1.1	Výsledky dat k analýze potřebnosti projektu	48
5.2	Příklady řešení dané problematiky	50
5.3	Základní informace o velikosti cílové skupiny	51
5.4	Analýza stakeholderů	53
5.5	Strom příčin a důsledků.....	54
5.6	Závěr analýzy potřebnosti	55
6	Logframe projektu	57
7	Cíl a záměr projektu	61
8	Klíčové aktivity, indikátory splnění klíčových aktivit a výstupy aktivit.....	63
9	Předpokládané výsledky a popis přidané hodnoty projektu	73
10	Management rizik	75
11	Harmonogram projektu.....	79
12	Rozpočet projektu.....	83
	Závěr.....	87
	Bibliografie.....	89
	Seznam příloh.....	99
	Přílohy	100

Seznam zkratek

ČR – Česká republika

HBSC – Health Behaviour in School-aged Children

IASSW – International Association of Schools of Social Work (Mezinárodní asociace škol sociální práce)

IFSW – International Federation of Social Workers (Mezinárodní federace sociálních pracovníků)

KA – Klíčová aktivita

MPP – Minimální preventivní program

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

NZDM – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

OSPOD – Orgán sociálně právní ochrany dětí

UNICEF – United Nations International Children's Emergency Fund (Dětský fond Organizace spojených národů)

ZŠ – Základní škola

Úvod

Práce představuje nízkoprahové zařízení pro děti a mládež a také se zabývá problematikou rizikového chování s důrazem na identifikaci klíčových rizikových faktorů, jejich vliv a možné příčiny tohoto chování. Důležitým milníkem v prevenci rizikového chování u dětí a mladistvých může být spolupráce mezi klíčovými aktéry, jako jsou školy a nízkoprahová zařízení pro děti a mládež. Nicméně, některé školy mohou mít nedostatečné informace o tom, jak NZDM pracuje a jaké by mohly být možnosti pro spolupráci s NZDM. Nedostatek informací může vést ke ztrátě potenciálu spolupracovat v rámci prevence rizikového chování se sociálními pracovníky z NZDM. Tato práce vznikla na základě mé praxe v nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež TRIUMF klub v Rožnově pod Radhoštěm. TRIUMF klub jako nízkoprahové zařízení poskytuje prostor pro setkávání a volnočasové aktivity pro děti a mládež. Jedná se o bezpečné prostředí, kde se děti a mladiství mohou spontánně setkat, popovídat si a svěřit se s problémy, které je trápí.

Během mého působení v nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež jsem si uvědomila, jak důležitou a nezastupitelnou úlohu v životě jedince má rodina, škola a vrstevníci a jak na něho působí pozitivně i negativně, což může přispět k rizikovému chování u jedince. Tato praxe mě motivovala k hlubšímu zkoumání příčin v oblasti rizikového chování, které se mohou projevat ve školním prostředí. Touto prací bych chtěla alespoň malým dílem přispět k tomu, aby se zvýšila informovanost o NZDM v reakci na rizikové chování, které se u žáků 2. stupně může objevovat a částečně přispět ke zlepšení povědomí školy o NZDM, aby škola informovala žáky o této službě, což by mohlo vést ke spolupráci mezi školou a NZDM v oblasti prevence rizikového chování. Je klíčové, aby tyto problémy nebyly opomíjeny a byly řešeny. Myslím si, že je důležité poskytnout prostor pro bezpečné sdílení problémů a hledání vhodných řešení, zejména pro ty, kteří nemají snadný přístup k podpoře ve svém okolí. Zvýšení informovanosti o NZDM může být klíčové pro prevenci rizikového chování u žáků.

Praxe v NZDM mi otevřela oči v možnostech a výhodách, která tato sociální služba poskytuje pro děti a mladistvé. Zároveň jsem si během praxe uvědomila, jak snadné je se dostat do různých forem rizikového chování již v nezletilém věku. Věřím, že informovanost o poskytování NZDM může být klíčové pro prevenci rizikového chování u žáků, ale také klíčové pro školu a její personál. Žáci i zaměstnanci školy by měli mít povědomí o existenci této služby a přehled, kde tuto službu najít, a aby znali samotné poslání služby a její přínos. Také by to umožnilo lépe rozpoznat riziková chování ve kterých by se žáci mohli naskytnout a vědět, jak se rizikovým situacím vyvarovat ve prospěch svého zdraví. Zaměstnanci školy by mohli hrát klíčovou roli v informování žáků o NZDM, zatímco žáci by měli dostatečné povědomí o této službě a být schopni ji využít v případě potřeby.

Cílem bakalářské práce je vytvořit projekt zaměřený na zvýšení informovanosti o NZDM Triumf jako nástroji prevence rizikového chování u žáků 2. stupně ZŠ v mikroregionu Rožnovsko. Tato práce se pomyslně rozděluje na dvě části, teoretickou a projektovou část. Nejprve se práce zabývá teoretickou částí a popisuje problematiku rizikového chování u dětí a mladistvých, pojem prevence a preventivní programy. Dále práce popisuje roli, činnosti, cíle a cílové skupiny NZDM. V práci jsou identifikovány teorie, metody a techniky sociální práce, které sociální pracovník může využít při práci s dětmi a mládeží za účelem informovanosti o NZDM a prevenci rizikového chování. Dále je popsán etický kodex sociálních pracovníků a možná etická dilemata, která se v práci s dětmi a mládeží mohou naskytnout. Také tato práce popisuje propojení tématu se sociální politikou, strategickými dokumenty a legislativou, konkrétně na zákony týkajících se vzdělávání a sociálních služeb, dále práce identifikuje problémy, jejich příčiny, důsledky a příležitosti ke zkvalitnění sociální práce.

Následně práce pokračuje v projektové části a popisuje analýzu potřebnosti projektu, základní informace o velikosti cílové skupiny. Dále projektová část představuje logframe projektu, záměr a cíl projektu, klíčové aktivity projektu, indikátory splnění klíčových aktivit a jejich výstupy. Také popisuje předpokládané výsledky projektu a popis přidané hodnoty projektu. Práce zkoumá a popisuje možná rizika, která se v projektu mohou objevit a návrhy preventivních opatření, závěrem této práce je harmonogram projektu neboli harmonogram aktivit a plánovaný rozpočet.

1 Uvedení do tématu

Tato kapitola se věnuje základním pojmům, které jsou klíčové pro celkové pochopení problematiky rizikového chování u dětí a mládeže a pro pochopení fungování NZDM v oblasti prevence rizikového chování u dětí a mládeže. Kapitola je rozdělena do několika podkapitol, z nichž každá se zabývá důležitými pojmy a tyto pojmy mají klíčový význam pro kontext této práce a poskytují základ k představení tématu. První podkapitola se věnuje rizikové mládeži a rizikovému chování. Druhá podkapitola vysvětluje pojem prevence, třetí podkapitola se zaměřuje na nízkoprahové zařízení pro děti a mládež. Čtvrtá, a tedy poslední podkapitola definuje pojem informovanost, který stojí v názvu práce a vymezuje možnou problematiku komunikace mezi NZDM a ZŠ.

V této kapitole je možné vidět provázanost mezi výše zmíněnými institucemi NZDM a ZŠ, kdy se obě snaží předcházet rizikovému chování a popřípadě takovému chování zamezit. V rámci NZDM můžeme vidět možné uplatnění sociálních pracovníků na ZŠ při poskytování prevence rizikového chování a poskytování podpory a pomoci žákům, ale i pedagogům. S podporou sociálních pracovníků se škola může zaměřit do hloubky prevence a usilovat o změnu. Důležitou součástí je osvěta o NZDM a možnostech sociálních pracovníků podporovat děti a mládež v jejich prostředí, kde tráví většinu svého času, takovým prostředím je škola. Spolupráce mezi těmito dvěma institucemi je klíčová pro vytvoření efektivní prevence, protože pedagogové a zaměstnanci školy, jako je například školní metodik prevence a třídní učitelé mohou být svou výukou zatíženi a nemusí mít tolik možností k vykonání prevence.

1.1 Mládež a rizikové chování

Při vymezování pojmů, riziková mládež a rizikové chování může být velmi přínosné vymezení pojmu riziko. Obecně se slovem riziko označuje nebezpečí nežádoucího děje, který může vyvolat škodu, ztrátu (Matoušek a kol. 2013, s. 234). Mládež může být považována jako riziková skupina, problémová skupina či ohrožená skupina, kdy děti a mládež procházejí stádiem dospívání a v tomto stádiu se střetávají biologické, psychické, sociální a kulturní faktory. Tyto faktory mohou formovat kritéria a následky pro chování, které může být dlouhodobě ohrožující pro celkový vývoj mládeže a současně je takové chování ve společnosti viděno jako ohrožující. Rizikové chování se vztahuje k etapě psychosociálního vývoje, s kterým je svázáno hledání identity jedince, biologický růst jedince, psychický růst jedince a také sociální a profesionální růst jedince (Matoušek a kol. 2013, s. 347). Riziková mládež je taková mládež, u které je možné spatřit zvýšené rizikové problémy a obtíže, které mohou vést k rizikovému chování a ty mohou vystavit jedince do nebezpečí (Matoušek 2003, s. 185).

Jedinec může svým chováním škodit sám sobě, nebo svému okolí (Matoušek, Koláčová, Kodymová 2010, s. 269).

Děti a mladiství se mohou nacházet v prostředí, které jim neposkytuje možnost zdravého vývoje. Chování, které mají naučeno získali v prostředí kde vyrůstali a neumožnilo jim získat chování, které by nebylo rizikové. Rizikové chování je jediným poznaným způsobem chování, které jim pomáhá přežít v jejich prostředí (Petru 2023).

1.1.1 Rizikové a protektivní faktory

Sociální pracovník si musí být vědom rizikových a protektivních faktorů, které se mohou objevovat u skupiny se kterou bude pracovat. Rizikové faktory jsou faktory, které vytváří pravděpodobnost výskytu rizikového chování a protektivní faktory jsou faktory, které snižují výskyt rizikového chování (Dosoudil, Gricová, Havlíková, Horálek, Myšková, Petrenko, Puchelová, Žufníček 2022, s.17).

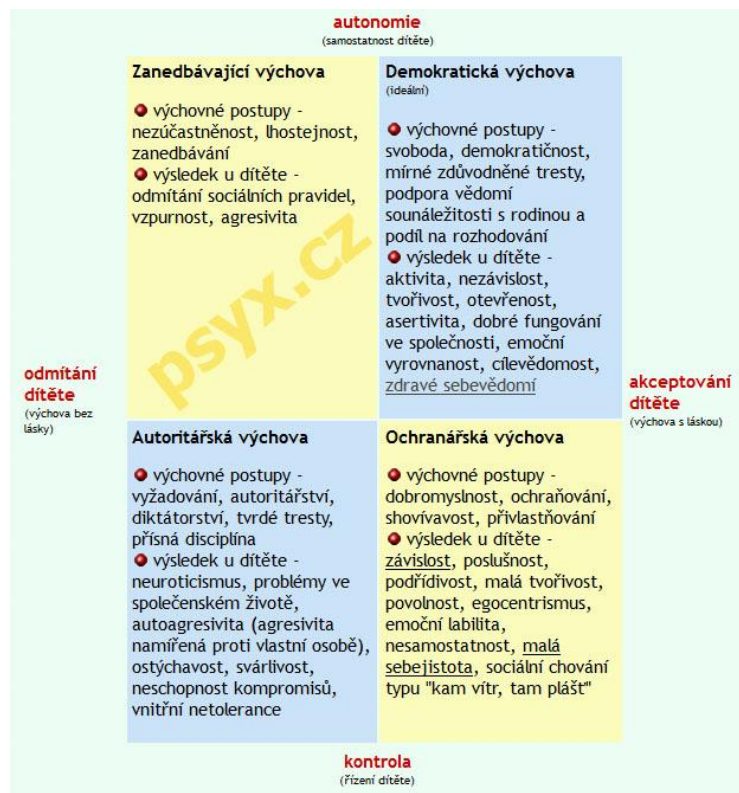
Rodinné faktory, individuální faktory, vrstevnické vztahy, školní faktory, společnost a komunita jsou příklady faktorů, které mohou zapříčinit rizikové chování u dětí a mladistvých, ale přítomnost těchto faktorů nemusí vždy znamenat výskyt rizikového chování. Mezi rodinné faktory patří například nefunkční rodina, závislost rodičů na návykových látkách, chybějící dohled rodičů, nízká podpora ze strany rodičů, nedostatečný zájem, lhostejnost rodičů k dítěti, vysoká důslednost k dítěti, nedokonalá výchova, bída a nezaměstnanost v rodině. Příklady dalších faktorů, které mohou přispívat k rizikovému chování jako užívání návykových látek kamarády, nátlak ze strany kamarádů, začlenění do rizikové skupiny. Faktory spojené se společností a komunitou mohou hrát také roli v rizikovém chování u dětí a mladistvých jako je například lehká dostupnost návykových látek, úbytek vzdělávacích příležitostí, zvýšená kriminalita a nízká dostupnost kroužků či aktivit, které mohou vytvářet takové prostředí, které podporuje rizikové chování (NúV 2014).

Individuální faktory jsou faktory v rovině jedince, které mohou zvýšit pravděpodobnost výskytu rizikového chování u jedince. Příkladem může být pohlaví, dědičné faktory, osobní vlastnosti jako nízké sebevědomí, agresivita, impulsivita, duševní zdraví jako úzkosti, stres. Prožité negativní/traumatické události, které mohou být také důvodem vzniku rizikového chování. Vrstevnické vztahy mohou podporovat vznik rizikového chování, faktorem vzniku takového chování může být vrstevnický tlak, potřeba zapadnout do skupiny a být přijatý, pozitivní postoj vrstevníků k rizikovému chování aj. Školní prostředí, ve školním prostředí se také mohou objevovat rizikové faktory, jako je například nepropracovaný ŠPP, nezdravé třídní nebo školní klima, nedostatečný dohled a podpora ze strany pedagogů (Dosoudil, Gricová, Havlíková, Horálek, Myšková, Petrenko, Puchelová, Žufníček 2022, s.17-18).

Rodina je základem socializace a v rámci rodiny se formují důležité vlastnosti jedince a má na dítě silný vliv. Dítě si osvojuje základní pojetí citů, vzory chování a hodnoty a skrze ně se dítě připravuje na život ve společnosti. Na základě studie Diany Baumrind o rodinné socializaci, lze výchovu rodičů rozdělit do tří stylů výchovy, které ovlivňují vývoj dítěte. Autoritářští rodiče považují poslušnost jako důležitou hodnotu výchovy dítěte a očekávají, že dítě bez diskusí udělá vše, co řeknou. Permisivní rodiče považují svobodné vyjádření dítěte jako důležitou hodnotu ve výchově a mají tendence se vyhnout jakémukoliv konfliktu a řádu či kontrole. Dětská přání a potřeby jsou v rodině nejdůležitější. Autoritativní rodiče očekávají, že dítě bude respektovat domácí řád, ale zároveň ho motivují a podporují, aby vyjádřilo svůj názor. Rodiče i děti mají v autoritativní rodině vyrovnána práva a odpovědnosti a tento typ výchovy je střed mezi výše uvedenými styly. D. Baumrind zaznamenala, že děti autoritářských a permisivních rodičů mají sklony k závislosti, protože dříve měly málo svobody a chtějí ji později (Jedlička 2015, s.118-126).

E.S. Schafer rozeznává čtyři typy rodinné výchovy. Následující obrázek ukazuje způsoby výchovy a její důsledky v osobnosti dítěte:

Obrázek 1: Typy výchovy



Zdroj: psychologický prostor

Podobně, jak zaznamenala D. Baumrind sklony k závislosti u dětí z autoritářských a permisivních rodičů E.S. Schafer zaznamenala, že děti z ochranné výchovy mají tendence k závislosti a děti z autoritářské výchovy mají problémy ve společenském životě a jsou agresivní proti vlastní osobě. Děti ze zanedbávané výchovy jsou agresivní a odmítají sociální pravidla. Demokratická výchova je výchova s láskou a je dle E.S. Schafer ideální (Schafer v Peterková 2014).

Dalšími faktory jsou protektivní neboli ochranné faktory, jedná se o takové faktory, které snižují účinky a dopady rizikových faktorů a působí proti nim nebo je stabilizují, ale ne vždy je možné díky ochranným faktorům chránit jedince od rizikového chování, nebo následků takového chování (Jessor et al., v NůV 2014).

Příklady těchto faktorů jsou, individuální faktory jako například schopnost odolávat zátěži, sociální kompetence, sebevědomí a pozitivní sebehodnocení a schopnosti přijímat sám sebe. Rodinné protektivní faktory jako rodinná opora, dozor rodičů, zdravé životní návyky rodičů apod. Vrstevnické vztahy jako další příklad protektivního faktoru, například bohatá a kvalitní sociální síť nebo společná opora. Škola jako protektivní faktor, například dobrý kolektiv ve škole. Komunita jako jsou například instituce, které poskytují dětem a mladistvým aktivity a činnosti k rozvoji (Fergus a Zimmerman v NůV, 2014).

1.1.2 Projevy rizikového chování

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních vydané MŠMT, uvádí příklady rizikových projevů chování. Rizikové projevy chování jako je „*agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, záškoláctví, závislostní chování, užívání návykových látek, netolismus, gambling, rizikové sporty, rizikové chování v dopravě, poruchy příjmu potravy, negativní působení sekt a sexuální rizikové chování*“ (MŠMT 2010, s. 1).

Akční plán k naplnění Záruky pro děti na období 2022-2030 považuje za rizikové chování obecně takové chování, kterým děti mohou ohrozit samy sebe nebo své okolí. ČR má v porovnání s ostatními státy nejvyšší míru užívání konopných látek včetně dětí, polovina dětí ve věku 9-17 let má zkušenosti s kouřením cigaret nebo konzumací alkoholu a 40 % dětí, které jsou starší 14 let mají kamaráda nebo vrstevníka závislého na cigaretách nebo alkoholu. Tyto hodnoty ukazují, že klesají, ale podle českého výboru UNICEF jsou tyto hodnoty alarmující (MPSV 2022, s.33-34).

U osoby se mohou souběžně vyskytovat vícero projevů rizikového chování, takovému jevu se říká syndrom rizikového chování (IPREV b.d.).

Agrese a šikana se řadí do extrémních forem agresivního chování, které jsou namířeny proti druhé osobě například fyzické napadení s následkem ublížení na zdraví nebo také proti sobě jako je například sebepoškození, nebo proti věcem jako je vandalismus (Adiktologie

2019). Přímá šikana se může projevit fyzickou formou napadení jako je například rána pěstí a škubání vlasů, nebo také přímá šikana ve formě ústní šikany nebo neverbální. Příkladem slovní šikany jsou urážlivé výrazy, diskriminující narážky atd. Neverbální šikana nevyužívá slovní narážky či výhrůžky, ale využívá řeč těla jako je například mimika a gesta, nebo také skrývání věcí. Další formou šikany je nepřímá a elektronická. Nepřímá šikana cílí na emoční a psychickou bolest a také se snaží narušit společenské postavení oběti. Elektronická šikana neboli kyberšikana, je nejrozšířenější formou šikany a projevu je se například rozesíláním fotek či videí na sociálních sítích, posíláním zastrašujících zpráv apod (MŠMT 2016, s.1-2).

Sebepoškozování představuje chování bez vědomého a cíleného záměru zemřít, důsledkem je tělesné poškození jedince. Znamená závažnou patologii, která se převážně objevuje u dívek ve věku adolescence (Fisher, Škoda 2014, s. 77). Podle Platznerové lze chápat sebepoškozování jako odpověď na akutní nebo chronický stres či nezvladatelné emoce. Platznerová také uvádí nejčastější způsoby sebepoškozování jako je řezání a pálení kůže (Platznerová b.d., s.1-2).

Záškoláctví lze charakterizovat jako neomluvenou absenci žáka ve škole, kdy žák úmyslně zanedbává školní docházku. Záškoláctví může být spojeno s dalšími typy rizikového chování, které obvykle negativně ovlivňují vývoj jedince (Adiktologie 2019).

Záškoláctví má různé podoby, lze rozlišovat záškoláctví pravé, kdy se žák do školy nedostaví, i když si rodiče domnívají, že do školy šel a zúčastnil se výuky. Záškoláctví skryté, kdy se žák do školy nedostaví, a to i s tím, že rodiče o tom ví. Záškoláctví interní, kdy žák se do školy dostaví, ale během vyučování školu opustí. Dále se záškoláctví rozděluje na základě toho, jak žák nahlíží k neúčasti na vyučování a v rámci toho se záškoláctví dělí na impulzivní, kdy se žák rozhodne bez rozmyslu a neuváženě a záškoláctví plánované. Záškoláctví plánované, jedná se o předem rozmyšlené a úmyslné rozhodnutí žaka nedostavit se do školy na vyučování. Žák se chce cíleně vyhnout různým okolnostem, které jsou se školou propojené (MŠMT 2024, s.4).

Užívání návykových látek nejvíce ohrožuje děti, které se vyskytují v prostředí, kde je užívání návykových látek zaznamenáno jako obvyklé či přirozené. Děti, které nemají jiné možnosti pro získání zážitků, mohou být ohroženy závislostí, neboť návykové látky mohou představovat dostupnou alternativu, jak si zážitek získat (Petrišcová 2012).

Sexuální rizikové chování je seskupení znaků chování, které se spojují se sexuálními aktivitami a zároveň jsou pro osobu ohrožující v jeho životě. Zde patří například pohlavní styk bez ochrany, pohlavní styky s několika partnery v krátkém časovém intervalu, pohlavní styk s osobou neznámou, sdílení důvěrných fotografií v online světě na atd. (Adiktologie 2019).

1.2 Prevence

Prevence je souborem činností, které vedou k zabránění vzniku negativních důsledků a výskytu nežádoucích jevů. Obecně se prevence člení na prevenci primární, sekundární a terciární (Sociologická encyklopedie 2017). Tato práce se primárně zaměřuje na primární prevenci.

Primární prevence představuje formu preventivního programu a cílí na konkrétní skupinu u které lze předpokládat ohrožení a u které ještě nebyly pozorovány negativní důsledky rizikového chování. Hlavním cílem je podporovat zdravého fungování společnosti a odstraňovat negativní faktory ovlivňujících děti a mládež (Matoušek 2005 s. 274).

Specifická primární prevence rizikového chování zahrnuje aktivity a programy, které jsou konkrétně navrženy k tomu, aby předešly a omezily přítomnost projevů rizikového chování. Jedná se o prevenci všeobecnou, selektivní a indikovanou. Všeobecná prevence, která se zaměřuje na rozsáhlejší část obyvatel, bez toho, aby se předem prozkoumala rozsáhlost problémů či rizik. Selektivní prevence, která se koncentruje na žáky, u kterých je možné předvídat přítomnost rizikového chování a indikovaná prevence, která směřuje na přítomné podněty zaznamenaných vysokých faktorů rizikového chování u jedince nebo skupiny osob (MŠMT 2010, s. 3).

Nespecifická primární prevence rizikového chování zahrnuje aktivity, které napomáhají snižovat rizika, posilují zdravé životní návyky a napomáhají získat kladné chování ve společnosti díky prospěšnému využití volného času. Příkladem mohou být kroužky ve, kterých se rozvíjí dovednosti a schopnosti pro zdravý vývoj a růst (MŠMT, 2010, s.3).

1.2.1 Preventivní programy

Preventivní programy přispívají k zabránění a zamezení přítomnosti rizikového chování a popřípadě redukuje již vzniklé projevy rizikového chování nebo napomáhají napravit důsledky. Preventivní programy zahrnují různé druhy intervencí jako jsou výchovné, vzdělávací, zdravotní, sociální, terapeutické a další. V rámci preventivních programů se děti a mládež mohou zapojit do různých aktivit nebo činností, jako jsou přednášky, hry, zážitkové programy a odborná pomoc. Poskytovatelé preventivních programů v rámci rizikového chování mohou být, vzdělávací instituce, bezpečnostní složky, ale také neziskové organizace jako je NZDM atd. (Agentura pro sociální začleňování b.d.).

Preventivní programy, které vycházejí z konkrétních potřeb dané skupiny a oblasti. Jedná se o programy specifické prevence, které jsou zaměřené na určité preventivní téma. Preventivní programy obsahují také předávání informací pomocí letáků, nástěnné tabule s informacemi, ústního sdělení nebo také workshopy (ČAS 2008, s. 7).

1.2.2 Škola a prevence

Školy a školská zařízení mají podle školského zákona č.561/2004 Sb., v §29 a v odstavci 1 povinnost vytvářet podmínky pro zdravý vývoj dětí, žáků a studentů a pro předcházení vzniku rizikového chování. Školy jsou tedy důležitými aktéry primární prevence a zpracovávají své minimální preventivní programy jako nástroj prevence, který vychází z metodických pokynů MŠMT a pro školy jsou závazné a podléhají kontrole české školní inspekce. MPP je školní dokument, který se soustředí na výchovné procesy a vzdělanost žáků ke zdravým životním návykům a jejich osobnostním sociálním a komunikačním růstům. MPP je vytvořen na preventivní práci s žáky, jejich rodiči a všech učitelů školy. Minimální preventivní program vypracovává školní metodik prevence, a to vždy na jeden školní rok (Pražské centrum primární prevence 2010, s.3).

Školní metodik prevence komunikuje s učiteli a dává podněty k možné nápravě u vzniklého problému, předává informace o problematice rizikového chování ve škole, koordinuje aktivity v oblasti prevence a spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence (Dosoudil, Gricová, Havlíková, Horálek, Myšková, Petrenko, Puchelová, Žufníček 2022, s.16).

V návaznosti na školu a její prevenci je možné uplatňovat sociálního pracovníka ve škole, který by mohl být mostem mezi školou, žáky a rodinou. Školská sociální práce zahrnuje výkon profese sociálního pracovníka ve školství. V ČR pracovní pozice školského sociálního pracovníka legislativně vymezena není, ale jsou zaměstnání v resortu školství, například v poradenských zařízeních jako je pedagogicko-psychologická poradna, ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy nebo v preventivní výchovné péči. Zde je možné si klást otázku, proč by sociální pracovník nemohl svou pozici uplatnit i v resortu školství? Převládá názor pedagogů, že sociální pracovník není potřeba a, že ve školství plně postačuje pozice psychologa a speciálního pedagoga (Matulayová v MPSV 2017, s.9-12).

Tento názor pedagogů potvrzuje důležitost informovat pedagogy a školy ohledně role sociálních pracovníků z NZDM a celkově role sociální práce ve školním prostředí. Je zásadní zdůraznit důležitost sociálních pracovníků v prostředí škol, kteří mají klíčové role v poskytnutí podpory a poradenství pro děti, žáky a studenty. Sociální pracovníci, kteří by měli možnost přispět k tvorbě bezpečného školního prostředí a podporovat zdravý vývoj dětí, žáků a studentů. Seznámení školy a pedagogů se službou NZDM a s přínosy sociální služby by mohlo vést k porozumění role sociálních pracovníků a využití sociální služby ve prospěch školního prostředí.

Tato práce se přímo nezaměřuje na školského sociálního pracovníka, který stále v legislativě není vymezen, ale na již fungující službu sociální prevence, kterou je nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, kde plní práci sociální pracovníci. Sociální pracovníci by mohli své dovednosti a zkušenosti využít k prevenci rizikového chování ve spolupráci se ZŠ. V další podkapitole je NZDM popsáno.

1.3 Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež (NZDM)

Tato podkapitola se věnuje popisu nízkoprahových zařízení pro děti a mládež jako zásadní sociální služba v oblasti prevence rizikového chování u dětí a mladistvých. Podkapitola navazuje na předchozí téma o prevenci a důležitosti zdůraznit role sociální služby a role sociálních pracovníků školám a jejich pedagogům. NZDM a ZŠ se snaží předcházet rizikovému chování a popřípadě takovému chování zabránit. Sociální pracovníci z NZDM by mohli poskytnout podporu v rámci prevence rizikového chování v prostředí ZŠ.

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež jsou aktéři v prevenci rizikového chování a směřují k předcházení výskytu rizikového chování, zamezují jeho rozvoj a popřípadě odstraňují existující projevy rizikového chování nebo napomáhají řešit důsledky rizikového chování (Agentura pro sociální začleňování 2023).

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách v §62 definuje NZDM takto: *„Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby dětem ve věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Služba může být poskytována osobám anonymně.“*

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách v §62 definuje základní činnosti, které NZDM zajišťuje. Jedná se o: *„výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv.“*

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež zajišťuje základní sociální poradenství, tato činnost je pro NZDM povinností podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách v §37. Základní sociální poradenství zajišťuje nezbytné informace, které pomáhají v řešení nepříznivé sociální situace jednice.

1.3.1 Vize NZDM 2030

Vize vychází z potřeby využít potenciál sociální služby, tedy služby NZDM a kompetencí sociálních pracovníků a jejich zkušeností. V roce 2030 je službou, která spolupracuje s relevantními osobami a institucemi jako je OSPOD, škola a rodina. Vyhledává a oslovuje potencionální klienty a pracuje s nimi v místech, kde se pohybují (ČAS b.d.).

Terénní forma neboli streetwork je metoda sociální práce v obvyklém prostředí, kde se klienti schází a, kde se střetávají se svými vrstevníky, jako je náměstí, obchodní domy, hřiště atd. Cílovou skupinou jsou osoby, které mají nárok na podporu sociální služby NZDM a jedná

se o osoby, které se nachází v těžké situaci a je pro ně náročné si pomoc najít. Také se jedná o osoby, které věnují svůj čas v rizikovém prostředí. Tato metoda se skládá z hledání potencionálních klientů a navázání spojení mezi sociálním pracovníkem a klientem či klienty. Sociální pracovník v rámci terénní formy neboli streetwork může být v roli doprovodu klienta do příslušných zařízení nebo organizací kam klient potřebuje docházet z důvodu těžké situace v jeho životě. Zároveň sociální pracovník může v terénní formě navštěvovat místa, kde se vyskytuje kolektiv klientů, se kterými aktuálně pracuje a je důležitý pravidelný kontakt. Sociální pracovník neboli streetworker se může setkat s dětmi a mládeží, kteří mají problémy s pasivním trávením volného času, problémy v rodině a ve škole, záškoláctví, problémy týkajících se drog, sociální problémy apod. (ČAS b.d.).

Metoda streetwork, jak již bylo zmíněno je specifická svým prostředím, kde se odehrává. Prostředím může být ulice, park, lavička, nádraží a jakékoliv jiné místo, které je pro cílovou skupinu přirozené. Škola je místem, kde se děti a mládež sdružují a mají povinnost splnit minimální povinnou školní docházku což je 9 let. Terénní sociální práce s dětmi a mládeží může být poskytována i na školách (Proxima sociale 2019).

1.3.2 Princip nízkoprahovosti

Princip nízkoprahovosti znamená, že nízkoprahová zařízení nabízejí služby, které jsou dostupné pro všechny díky otevírací době, bezplatnosti a místem, kde se NZDM nachází. Navíc tato sociální služba usiluje o vytvoření prostředí, které je pro klienty autentické. Názorová rozdílnost není překážkou pro využití NZDM, klient má volbu zůstat v anonymitě, klient může přijít a odejít kdykoliv během otevírací doby, služba je bezplatná pro klienty a NZDM může využít klient, který svým jednáním a chováním neohrožuje nebo neomezuje sebe samého případně další klienty této služby (ČAS 2008).

1.3.3 Role sociálního pracovníka v NZDM

Role sociálního pracovníka a jeho přístupy v NZDM se proměňují během poskytování služby. Hořava rozděluje role a přístupy sociálního pracovníka na čtyři styly. První styl se zabývá bezpečností a rolí preventisty. Sociální pracovník zkoumá prostředí, kde se potencionální klienti mohou střetávat a zprostředkovává jim informace o službě. Realizuje akce k plošnému informování a preventivně školí účastníky. Druhým typem role, který autor uvádí je role učitele, kdy sociální pracovník s klientem zjišťuje rizikové oblasti v různých situacích klientova života. Sociální pracovník naznačuje možná rizika a usiluje s klientem o domluvu nad problémem, který budou následně řešit. Třetím typem je, podpora a asistence, sociální pracovník se snaží

klientovi pomoci v konkrétní oblasti. Posledním typem je role partnera, kdy se z klienta a sociálního pracovníka stávají rovnocenní partneři. Klient je schopný sám řešit své problémy a je opatřen různými postupy, které mu pomohou řešit případné potíže (ČAS 2008).

Role sociálního pracovníka jako preventisty je zásadní k prevenci rizikového chování ve spolupráci se ZŠ. Sociální pracovník by mohl přinést do spolupráce se ZŠ své znalosti a zkušenosti z NZDM. Také by mohl žáky informovat o NZDM a zapojit je do aktivit spojených s prevencí rizikového chování.

1.4 Definice pojmu informovanost

Informovanost je množství informací, kterými jsou vybaveni jedinci či skupina a jejich prostřednictvím mohou být šířeny. Závisí na dostupnosti informací, jejich pravdivosti a úplnosti. Informovaný jedinec má přístup k ověřeným informacím nebo zná zdroje, kde se k nim může dostat. Informovanost je spojena s pojmem kompetence (Sociologická encyklopedie 2017).

Kompetence je schopnost nebo soubor schopností či dovedností, předpokladů a znalostí jednotlivce, skupiny, instituce nebo organizace, které umožňují úspěšné zvládnutí určité činnosti, situace nebo posuzování konkrétních jevů s vědomím širších souvislostí. Zahrnuje způsobilost efektivně reagovat na výzvy. Mezi předpoklady kompetence patří inteligence, vzdělanost člověka, zájem apod. (Sociologická encyklopedie 2017).

Informovanost o rizicích, se kterými se mladí lidé mohou potýkat, je zásadní pro jejich zdravý vývoj a bezpečnost. Tento úkol je společný pro NZDM a pro školy. Školy mají podle zákona č. 561/2004 Sb., zákona o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v §29 a v odstavci 1 povinnost účastnit se a utvářet prevenci rizikového chování v prostředí školy.

Informovanost o rizicích u mladých lidí je jedním z úkolů NZDM jakož to preventivní služby a je důležité, aby tato služba souběžně se školou nebo i s rodiči spolupracovala a edukovala děti a mladistvé o tématech, které mají rizikové dispozice a je nezbytné je předběžně zaznamenat. NZDM je místem pro vyjádření pocitů, názorů a postojů a je prostorem pro otevření diskusí o pocitech, jednání a o životě. V NZDM se přirozeně překrývá prevence a poradenství (Sociální práce 2020).

V kontextu informovanosti o sociální službě jako nástroji prevence je pojem informovanost klíčová, a to z několika důvodů. Zvýšení informovanosti o NZDM by škole a zaměstnancům školy umožnilo lépe pochopit, jaká je role a činnosti této služby a následně by umožnila spolupráci mezi NZDM a školou při prevenci rizikového chování. Důsledkem informovanosti by škola působila v tom směru, aby žáci využívali služeb NZDM a celkovým důsledkem by bylo využívání služeb NZDM žáky školy a případné společné působení

nízkoprahového zařízení pro děti a mládež a školy v primární prevenci rizikového chování. Je možné, zde uvažovat nad problematikou komunikace sociálních pracovníků ze sociální služby. Problematika komunikace sociálních pracovníků z NZDM může spočívat v nedostatečném předání a sdílení relevantních informací s dalšími subjekty, jako jsou školy a jejich pedagogové a žáci. Nedostatek komunikace může mít negativních dopady, například může vést k nepochopení školy o této službě a nemožnostech podpory pro děti a mladistvé. Nedostatečná komunikace může také vést k nedostatečné spolupráci nebo k žádné spolupráci mezi NZDM a ZŠ. Kvůli nedostatečným informacím může docházet ke ztrátě příležitostí a podpory ze strany NZDM pro ZŠ. Zlepšení komunikace mezi NZDM tedy sociálními pracovníky z NZDM a školami může přinést úspěšnost v poskytování podpory dětem a mladistvým.

2 Propojení tématu se sociální prací

V této kapitole jsou představeny teorie, metody a techniky, které má možnost sociální pracovník využít při své práci v rámci prevence rizikového chování u žáků 2. stupně ZŠ a při navázání spolupráce se ZŠ. Také tato kapitola vymezuje definici sociální práce a hodnoty, které jsou důležité pro její dosažení i dosažení cílů sociální práce s dětmi a mladistvými, kteří mohou být ohroženi rizikovým chováním. V roce 2014 bylo schváleno valnou hromadou IFSW a valnou hromadou IASSW následné vymezení sociální práce: „*Sociální práce je na praxi založená profese a vědní disciplína, která podporuje sociální změnu, růst, soudržnost, podporuje zplnomocňování a osvobození člověka. Principy sociální spravedlnosti, lidských práv, společenské odpovědnosti a respektu k jinakosti jsou pro sociální práci klíčové. Sociální práce, s využitím poznatků z teorie sociální práce, společenských věd, věd o člověku a znalostí místních podmínek, napomáhá lidem a společenským strukturám zaměřit se na životní možnosti a zlepšení životních podmínek*“ (Šlajs, 2015).

V tomto popisu sociální práce jsou nezbytné výrazy jako změna, soudržnost a odpovědnost při práci sociálního pracovníka s dětmi a mladistvými a zároveň při navázání spolupráce se ZŠ. Nízkoprahové zařízení jako podpora sociální změny a prostředek podpory sociálních změn v životech dětí a mladistvých. Soudržnost jako spojení či jednota dvou institucí, které spolu spolupracují a pomáhají dětem a mladistvým zvládat tíživé situace v životě. Informovanost o nízkoprahové sociální službě může zdůrazňovat společenskou odpovědnost v poskytování podpory a možností pro děti a mladistvé. V následujícím textu budou popsány paradigmaty sociální práce, které se mohou spojovat s prevencí rizikového chování u dětí a mladistvých.

2.1 Paradigmaty v sociální práci

Podle Malcolma Payna (1997) označujeme tzv. malá paradigmaty. Jedná se o terapeutické paradigma, reformní paradigma a poradenské paradigma.

Terapeutické paradigma má za cíl zajistit psychosociální spokojenost díky terapeutické intervenci. Význam terapeutického paradigmatu tkví v konverzaci a utváření vztahu. Poradenské paradigma se orientuje na menší individuální změny a vzniká z individuálních potřeb a paralelně se pokouší o vylepšení systému sociálních služeb. Poradenské paradigma se pokouší o změnu společnosti a jejich institucí tak, aby se účinněji shodovaly k potřebám obyvatel. Reformní paradigma se pokouší o společenskou rovnost v různých etapách společenského života (Navrátil v Matoušek 2007, s.187-188).

Na problém dostupnosti informací o NZDM a rizikovým chováním u dětí a mladistvých by se dalo nahlížet skrze všech zmíněných paradigmat. V kontextu NZDM může být terapeutické paradigma využíváno k poskytování individuální terapeutické podpory dětem a mládeži ohrožené rizikovým chováním. Důraz je kladen na komunikaci a vytváření vztahů, což může pomoci v procesu prevence a intervence v rizikových situacích. V souvislosti s NZDM může poradenské paradigma podporovat práci s klienty, poskytovat jim informace o službách, a usilovat o zlepšení celkového systému sociálních služeb. Klade důraz na individuální potřeby a může přispívat k prevenci rizikového chování. Reformní paradigma může být využito k prosazování změn ve společnosti a institucích tak, aby lépe odpovídaly potřebám dětí a mládeže ohrožené rizikovým chováním. Zasazuje se o celkovou reformu, která by podporovala prevenci a poskytování adekvátní podpory.

Reformní paradigma může být obecně využitelné ke zlepšení spolupráce ZŠ a NZDM, například prostřednictvím nově nastavených procesů a navržení změn, které by zahrnovaly zlepšení či zvýšení informovanosti o NZDM a prevenci rizikového chování a vedly by k dlouhodobým změnám.

2.2 Teorie a metody sociální práce

Podkapitola mapuje možnosti využití teorií a metod sociální práce pro práci s dětmi a mládeží v kontextu přístupnosti informací o NZDM spojenou s prevencí rizikového chování a teorie či metody spojené s navázáním spolupráce mezi NZDM a ZŠ.

2.2.1 Teorie sociální práce

Teorie sítí, kterou by sociální pracovník využil k vytvoření spolupráce mezi NZDM a školou. Tento prostředek je účinný a odolává sociálním problémům a jedná se o spojení dosud nespojeného partnerství. Aplikace teorie sítí může sociálnímu pracovníkovi definovat problémy mládeže, pokud přistupuje pohledem ekologické perspektivy. Sít'ová analýza mu umožní lépe porozumět složitosti životních situacích mládeže a nahlédnout na ně. Dalším přínosem teorie sítí pro sociálního pracovníka je, že mu může pomoci s návrhem a realizací intervence. Pomůže mu k zjištění, jaké by mohly být v sítích zdroje podpory a pomoci. Výsledkem by mohlo být, že sociální pracovník i mladiství budou vědět o tom, kdo a jak může být při zvládnání konkrétní problémové situace i v rámci rizikového chování podporou a oporou a kdo i překážkou, a to nejen pro sociálního pracovníka a žáky, ale také i pro školy a školní pedagogy. Pomocí této teorie by sociální pracovník mohl i lépe porozumět vztahům a spolupracovat s pedagogy či vedením školy na budování podpůrného prostředí (Matoušek a kol 2013, s.69-72).

Sociální pracovník také může využít **teorie adolescence** jako konceptuální rámec pro porozumění období dospívání mládeže. Podle této teorie se adolescence dělí na 3 etapy, etapa časné adolescence, etapa střední adolescence a etapa pozdní adolescence. Práce sociálního pracovníka by vycházela z poznatků o jednotlivých etapách, a především z časné etapy adolescence a střední etapy adolescence. V první etapě tedy časné etapě by se sociální pracovník zaměřoval na podporu adolescence ve zvládnání pubertálních změn, ale především na posilování sociálních dovedností a nabízení podpory. V etapě střední adolescence by sociální pracovník mohl pracovat s mládeží na podpoře a rozvoji sebeuvědomění, sebedůvěry a sociálních vazeb a pomoc mládeži nalézt svoji identitu a rozvíjet pozitivní vztahy s ostatními jako je rodina, vrstevnické vztahy a instituce jako je škola. Sociální pracovník by mohl vést aktivity či činnosti, které by podporovaly vzájemnou podporu a interakci mezi mladistvými a zaměřovaly se na prevenci rizikového chování. Sociální pracovník by mohl využít teorie pozitivního vývoje mládeže a programu pěti C, který se skládá z pěti osobnostních charakteristik (kompetence, důvěra, vztahy a kontakty, charakter, péče o druhé). Tyto charakteristiky pomáhají jedincům v jejich osobním růstu a sociální pracovník by charakteristiky mohl u mládeže posílit. Například u první charakteristiky tedy charakteristika kompetence, která je založena na dovednosti řešit konfliktní situace a schopnost vyjádřit a řešit své problémy (Matoušek a kol. 2013, s.53-55).

Kognitivně-behaviorální teorie se týká chování člověka a jedná se o spojení behaviorální teorie a kognitivní vědy, které se orientují v otázkách lidského chování. Behaviorální teorie vyplývá z hypotéz učení a základu, že chování je naučeno prostřednictvím začlenění jedince do společnosti. Kognitivní věda se orientuje na vnitřní dění jedince a zajímá se o jeho zpracovaná data více než na vnější impulsy z jeho okolí. Spojení behaviorální teorie a kognitivní vědy představuje celistvou teorii o lidském prožívání a chování (Matoušek 2013, s.17-18).

Tato teorie poskytuje strukturu sociálnímu pracovníkovi pro porozumění chování a reakcí na různé situace a podněty u dětí a mladistvých a zaměřuje se na vzájemnou interakci mezi myšlením a chováním. V kontextu s cílovou skupinou může pomoci identifikovat a pochopit faktory, které přispívají k rizikovému chování u dětí a mladistvých.

Sociálně-ekologická teorie klade důraz na vzájemnou propojenost člověka a jeho prostředí. V knize Encyklopedie sociální práce je zmíněn Bronfenbrenner, který znázorňuje systémy, které ohraničují každého člověka a identifikuje pět systémů. Mikrosystém, který zahrnuje blízké sociální prostředí jedince. Mezosystém obsahuje vztahy mezi mikrosystémy, tedy vztahy mezi blízkým okolím jedince. Exosystém ve kterém se jedinec nezapojuje, ale průběh a procesy nebo změny v tomto systému na něj působí. Makrosystém formuje rámec jedince jako účastníka společnosti a komunity. Chronosystém zobrazuje okamžiky v životě člověka či změny, které se u něj objevily (Matoušek 2013, s. 75).

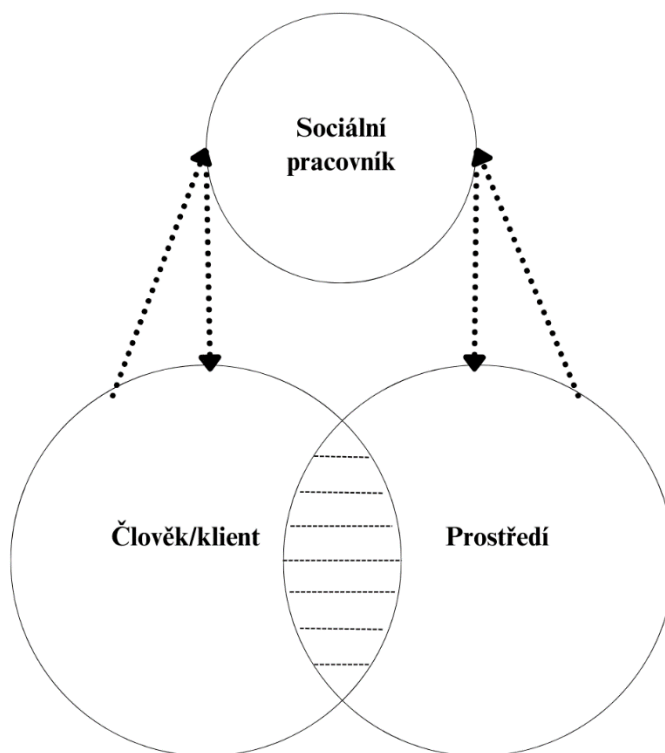
Na mikroúrovni může sociálně-ekologická teorie zkoumat vliv rodiny na možnost využívání dětmi a mladistvými nízkoprahová zařízení. Rodinné vztahy a podpora mohou hrát

klíčovou roli v tom, zda děti a mladiství mají možnost vyhledat podporu v těchto zařízeních. Na mezoúrovni může teorie zkoumat interakce mezi školou a rodinou nebo mezi žáky a pedagogy, popřípadě vliv školy a školního prostředí na dítě. Na makroúrovni by se teorie mohla zaměřit na zvýšení informovanosti o NZDM prostřednictvím veřejných informačních kampaní, programů zaměřených na prevenci rizikového chování v rámci jedince jako účastníka společnosti.

Ekologická perspektiva, která se zaměřuje na koncept člověka v prostředí a umožňuje lépe pochopit vztah mezi člověkem a jeho prostředím a zabývá se vzájemným působením a propojením mezi člověkem a prostředím. Poukazuje na fakt, že na společných hranicích člověka a prostředí mohou vznikat životní problémy. Sociální pracovník by si měl všimnout klienta a jeho prostředí a být si vědom vzájemného vlivu (Skotakova b.d.).

Ekologická perspektiva, která svou pozornost zaměřuje na člověka, prostředí a jejich vzájemný vztah znázorňuje obrázek 1.

Obrázek 2 Ekologická perspektiva



Zdroj: vlastní tvorba

Člověk je v ekologické perspektivě chápán v kontextu sociálního prostředí, ve kterém žije, pracuje, vzdělává nebo tráví svůj volný čas. Sociální pracovník pracuje na hranici člověka a prostředí, kde se mohou objevovat problémy. Cílem ekologické perspektivy je naučit klienta zvládat životní úkoly, podporovat člověka k využití podpůrného systému a vytvářet funkční

system. Cílem sociální práce z ekologické perspektivy je přispívat k rozvoji jedince, eliminovat překážky ve společnosti jedince, navyšovat schopnosti jedince k začlenění do společnosti, ale také zdokonalit okolí, které by jednalo v zájmu potřeb jedinců (Mojžíšová nedatováno, s.49-56).

2.2.2 Metody sociální práce

Metody sociální práce označují konkrétní způsoby sociálních pracovníků, které jsou charakterizované cílem nebo cílovou skupinou. „Cílovou skupinou může být jednatel, rodina, skupina, místní komunita, věková skupina, popřípadě i veřejnost“ (Matoušek 2003, s.107). Základní metody sociální práce se rozdělují na práci s jednatelcem neboli případovou práci, se skupinou, s rodinou a komunitní práci (Matoušek 2003, s. 107). Všechny uvedené metody se do jisté míry dotýkají této práce a následně jsou popsány.

Sociální práce s jednatelcem neboli případová práce je zaměřena na práci s jednatelcem. Případová práce má specifické cíle, které se zaměřují na problémy jedince a s těmito problémy jedinec přichází za sociálním pracovníkem z důvodu jejich řešení. Případová práce má také nespécifické cíle jako je dosažení lepšího sociálního fungování klienta, podpora klienta řešit jeho problémy a posílit jeho sebedůvěru. (Matoušek 2013, s. 262-263) ENCYK

Sociální práce s rodinou je metoda sociální práce, která podporuje a pomáhá rodině v jejím fungování (Matoušek 2003, s. 196).

Skupinová sociální práce je metoda, která usiluje o informovanost a pomoc jednatelcům nebo skupinám díky zkušenostem členů skupiny. Tato metoda se snaží uspokojit potřeby jedince i skupiny, popřípadě působit pozitivně na problémy jednatelce, skupiny, komunity nebo také společnosti (Lipenská 2023, s. 39).

Komunitní sociální práce je metoda, která směřuje k podpoře a reformě v komunitě. Pojem komunita se v sociální práci většinou charakterizuje sdílenou lokalitou, zájmem či určitými společenskými podmínkami nebo problémy. Komunitní práce je intervence, která usiluje o řešení problémů, které přesahují jednatelce. Řešení problémů je skrze aktivizaci a participaci komunity. Komunitní pracovník podporuje skupiny lidí, které se snaží zlepšit podmínky v místě, kde žijí. Cílem komunitní práce je komunita, která je schopna pracovat na rozpoznání problémů a potřeb komunity a je schopna se dohodnout na cílech, prioritách a krocích, které vedou k naplnění potřeb komunity (Matoušek 2013, s. 310).

Sociální pracovník v rámci práce s dětmi a mladistvými při informování o NZDM jako nástroj prevenci rizikového chování může využít již zmíněné metody. Při práci s jednatelcem může sociální pracovník individuálně pracovat s dětmi, které mají zájem se dozvědět o NZDM. To může obsahovat poskytování informací, individuální poradenství ohledně využití této služby jako prevence rizikového chování. Při práci se skupinou sociální pracovník může organizovat

skupinové aktivity nebo workshopy, které se zaměřují na informování o NZDM a diskusi o prevenci rizikového chování. Tato skupinová práce může poskytnout dětem a mládeži prostor pro sdílení a vzájemnou podporu. Sociální pracovník může pracovat s rodinami dětí a mládeže, aby je informoval o existenci NZDM a vysvětlil význam prevence. Sociální pracovník také může spolupracovat s aktéry v komunitě jako jsou komunitní organizace nebo školy k zvýšení informovanosti o NZDM. To může obsahovat zapojení do komunitních kampaní, které se zaměřují na prevenci rizikového chování nebo pořádání veřejných akcí, workshopů pro rodiče a děti. Tyto metody umožňují sociálnímu pracovníkovi informovat děti a mládež o možnostech využití služeb NZDM.

Spolupráce mezi školou a NZDM může poskytnou relevantní informace o službě a jejich činnostech dostupné pro žáky mimo školní prostředí, podporu zaměstnancům školy a žákům zaměřené na identifikaci a řešení rizikových situací a společně mohou pracovat na realizaci projektů. Navázání spolupráce se školou poskytne sociálnímu pracovníkovi organizovat skupinové aktivity pro žáky, které budou zaměřeny na informovanost o NDZM a prevenci rizikového chování. Aktivity by poskytly žákům prostor pro sdílení, podporu a informace o existenci NZDM a jejich činnostech.

2.2.3 Techniky/nástroje sociální práce

Jednotlivé techniky nebo nástroje, které sociální pracovník může využít.

Při práci s jednotlivcem sociální pracovník může využít **individuální poradenství**. Individuální práce prostřednictvím poradenství, nemusí se jednat v pravém smyslu slova, ale může jít i o různé rozhovory mezi sociálním pracovníkem a klientem. Sociální pracovník v rámci individuálního poradenství může s klientem identifikovat problémy, krize a těžkosti každodenního života. Poradenství je forma komunikace, která cílí k pomoci a podpoře (Freitingerová 2019, s. 16-17).

Sociální pracovník se v rámci prevence může setkat s klientem, u kterého se rizikové chování již vyskytuje a mohl by tak využít **motivační rozhovor** jako nástroj v pomoci a podpoře klienta v hledání motivace a zamezit rizikovému chování. Tento typ rozhovoru se může využít v případech změny. Cílem motivačního rozhovoru je pomoc jedinci zorientovat se ve svých problémech a najít odhodlání ke změně. Základem motivace je opustit rizikový způsob chování (Štěpanovský 2015, s.15).

Sociální pracovník může také motivační rozhovor využít v úvodních setkáních pro budování vztahu a spolupráce, pojmenování potřeb a poskytnutí informací.

Důležitou součástí komunikace sociálního pracovníka a klienta je **technika aktivního naslouchání**. Technika cílí k porozumění klientovy situace a vytvoření pozitivního vztahu. Sociální pracovník v této technice využívá strategii zrcadlení, neverbální projevy a nástroje, které aktivní naslouchání podporují. Nástrojem může být povzbuzování, kdy sociální pracovník

poskytne svůj zájem o klienta, objasňování, parafrázování, reflexe, shrnutí a ocenění (Matoušek 2013, s. 266-267).

V rámci sociální práce se skupinou, sociální pracovník může využít diskusi, edukační nebo zážitkové hry a přednášky jako formu neformálního učení. **Diskuse** jako komunikace mezi více lidmi, jedná se o rozhovor nad určitým tématem pro předání informací. Skupinové diskuse mohou vzniknout v návaznosti na komunikaci (Janíková 2009).

Technika mentoringu a mentoringové intervence pro děti a dospívající, kdy sociální pracovník může být pomyslným mentorem pro děti a mládež v návaznosti na prevenci. Nabízel by podporu, oporu, rozvíjel dovednosti, poskytoval by ochranu a posiloval by sebevědomí mládeže. V návaznosti na prevenci se mentoring dělí na dva koncepty, první koncept se zaměřuje na předcházení rizikového chování a snaží se začlenit děti a mládež skrze hodnoty a normy ve společnosti. Mentor je vzorem chování a uplatňuje kontrolu nad chováním dětí a mládeže. Druhý koncept se zaměřuje na silné stránky dětí a mládeže, kdy mentor působí jako kladný ukazatel proti rizikovým faktorům nebo snižuje již vzniklé rizikové chování, vytváří pozitivní prostředí, které by snižovalo rizika (Matoušek 2013, s. 272-273).

Sociální práce s lidmi ve skupině je technikou ve, které se může rozlišit práce se skupinou nebo na práci s jednotlivcem ve skupině. Skupina jako systém pro řešení nebo snížení sociálních problémů jedince. Znakem skupiny je zkušenost členů, která pomáhá předcházet sociálním problémům a také je skupina nástrojem možné změny. Pro potřebu sociálního pracovníka předat informace je důležitá vzdělávací skupina. Sociální pracovník a členi skupiny by se soustředili na vzdělávání pomocí diskusí, přednášek, zážitků a zkušeností. Sociální pracovník by byl učitelem či moderátorem této skupiny (Matoušek 2013, s. 290-291).

Technika **zprostředkování**, sociální pracovník je zprostředkovatelem informací a možných změn, propojuje potencionální klienty s existující sociální službou nebo jinými zdroji pomoci. Propojení sociální pracovník využije, když jedinci potřebují zdroj pomoci, ale sami nejsou schopni si pomoc vyhledat, nebo stojí před nimi překážka, která jim neumožní zdroj pomoci využít (Matoušek 2013, s. 296). Zdrojem pomoci je v tomto pojetí sociální služba prevence a jedná se o NZDM.

V rámci sociální práce s komunitou může být užitečným nástrojem sociálního pracovníka **síťování**. Síťování představuje navázání, dodržení nebo udržení vztahů pro předpokládanou spolupráci mezi různými subjekty (Matoušek 2013, s.316). Technika **vyjednávání**, kterou sociální pracovník může využít pro komunikaci mezi různými institucemi a která by cílila k dohodě o vzájemné spolupráci a výměně informací. Allen, Donohue a Steward rozdělují vyjednávání na 2 strategie, a to na pevnou či neústupnou, která cílí k dosažení dříve nastaveného cíle a podmínek a umírněná, která cílí k posílení důvěry, otevřeností všech stran, k vytvoření spolupráce, zájmů a ochotou ke kompromisům (Matoušek 2013, s. 294).

Sociální pracovník by měl mít kompetence k **vedení rozhovoru**. Umění a kompetence vedení rozhovoru je pro sociálního pracovníka klíčová nejen z důvodů komunikace s klienty,

ale také s pedagogy, rodiči a dalším zúčastněnými stranami. Důležitou dovedností sociálního pracovníka je strukturovat si rozhovor, vést a udržovat si vztahy (Matoušek 2013, s.268).

2.3 Etické zakotvení

Kapitola věnující se prohlášení o etických zásadách globální sociální práce, jedná se o důležitý dokument globální sociální práce a je věnován sociálním pracovníkům po celém světě. Tato kapitola se také věnuje etickému kodexu sociálních pracovníků v sociálních službách v ČR. Zmíněné dokumenty poskytují rámec sociálnímu pracovníkovi pro řešení etických dilemat a také jsou v této kapitoly představeny možná dilemata, které mohou nastat při práci s dětmi a mladistvými.

2.3.1 Etický kodex sociálních pracovníků

Etický kodex je opěrným dokumentem pro sociální pracovníky při řešení etických dilemat v sociální práci a uvádí obecná práva a závazky sociálních pracovníků. „*Hlavním cílem kodexu je snaha o naplnění sociální práce a upravení pravidel zodpovědnosti a etického chování sociálního pracovníka ve vztahu ke klientovi sociální práce, zaměstnavateli, kolegům sociální práce, profesi a odbornosti sociálního pracovníka a společnosti. Kodex vychází zejména ze Všeobecné deklarace lidských práv, Listiny základních práv a svobod České republiky, mezinárodních úmluv a legislativy České republiky. Kodex navazuje na zásady etiky sociální práce definované Mezinárodní federací sociální práce a respektuje principy i hodnoty sociální práce*“ (APSS, s. 1).

Etickou zodpovědnost má sociální pracovník k několika subjektům a to ke: klientovi, spolupracovníkům, zaměstnavateli, profesi, společnosti, sobě samému a vlastní profesionalitě. Etická zodpovědnost ke klientovi je skrze kodex prioritní. Zvolené etické zodpovědnosti sociálního pracovníka ke klientovi, které jsou podstatné k tématu práce:

- Koná tak, aby zajišťoval ochranu důstojnosti a lidských práv klienta a klientova práva v rozhodnutí, zda chce řešit nebo neřešit vlastní situace
- Zaměřuje se na klientovy silné stránky
- Oznamuje a informuje možná rizika a důsledky klientovy volby
- Posiluje integraci klienta do přirozeného prostředí
- Poskytuje klientovi podrobné informace o rozsahu existující podpory v potencionálních nepříznivých sociálních situacích (APSS, s. 2).

Zvolené etické zodpovědnosti sociálního pracovníka ke společnosti, které jsou podstatné k tématu práce:

- Zasahuje k rozvoji možností, příležitostí a vylepšení kvality života osob, především k znevýhodněným jedincům či skupinám
- Přispívá k spravedlivému rozdělení společenských zdrojů
- Prosazuje se o vylepšení sociálních podmínek a posilování sociální spravedlnosti (APSS, s. 3-4).

Tyto vybrané etické zodpovědnosti podporují klienta v jeho rozhodovacím procesu a vytváří bezpečné a důvěrné prostředí. Tyto zodpovědnosti mohou být klíčem k informovanosti o NZDM a využití představuje prostředek k podpoře prevence rizikového chování u dětí a mladistvých. Také vytváří rámec pro práci sociálního pracovníka, kdy nízkoprahové zařízení může být nástrojem pro prevenci rizikového chování.

2.3.2 Prohlášení o etických zásadách globální sociální práce

Dne 2. července roku 2018 bylo vydáno prohlášení o etických zásadách neboli principech globální sociální práce. Sociální pracovník se při své práci opírá o prohlášení o etických zásadách globální sociální práce a také mu toto prohlášení poskytuje rámec pro profesionální jednání. Zásady, které se objevují v prohlášení a jsou důležité pro sociálního pracovníka, který se zaměřuje na posílení informovanosti o NZDM jako nástroji ke zlepšení prevence rizikového chování a práci s mládeží zní následně.

Podpora sociální spravedlnosti, sociální pracovník má odpovědnost zapojit lidi do dosahování sociální spravedlnosti ve vztahu ke společnosti a lidem, se kterými pracuje. To znamená boj proti diskriminaci, respekt k rozmanitosti, přístup ke spravedlivým zdrojům, zpochybňování nespravedlivých politik a praktik, budování solidarity.

Prosazování práva na účast, sociální pracovník pracuje na budování sebeúcty a schopnosti lidí, podporují jejich zapojení a účast, které ovlivňují jejich životy.

Zacházení s lidmi jako s celistvými osobami, sociální pracovník uznává biologické, psychologické, sociální a duchovní dimenze lidských životů a chápe všechny lidi jako celistvé osoby. Takové uznání se používá k holistickému posouzení.

Etické využívání technologií a sociálních médií, sociální pracovník si musí být vědom hrozby při používání digitálních technologií a sociálních médií (IFSW 2018).

2.3.3 Příklady etického dilematu

Tato podkapitola navazuje na téma etiky a znázorňuje několik etických dilemat, které mohou vzniknout při práci sociálního pracovníka s dětmi a mládeží v NZDM.

Etická dilemata vznikají v okamžiku, kdy se sociální pracovník ocitá před dvěma či více variantami, které zahrnují morální konflikt a není jasné, které rozhodnutí bude vhodnější (Banksová v Matoušek a kol. 2013, s. 24).

Příklady etických dilemat, které mohou vzniknout: Kdy dát přednost individuální práci před skupinovou? Zda přijmout klienta kterého znám? Počet klientů na klubu X kvalita služby?

Sociální pracovník může stát před dilematem mezi poskytnutí služby většímu počtu klientů nebo zachováním kvality služeb, otázka k počtu klientů na klubu X kvalita služby, přijmout všechny kdo stojí o službu nebo upřednostnit kvalitu, aby sociální pracovník měl více času na klienty. Dilema, zda je potřeba změny klienta nebo potřeba změny prostředí ve kterém se klient nachází. Sociální pracovník se může setkat s klientem, který vykazuje známky rizikového chování a kdy přichází dilema, zda je vhodnější změnit klientovo chování nebo prostředí, ve kterém se klient nachází a prostředí je podle sociálního pracovníka spatřeno jako rizikové.

Sociální pracovník může čelit dilematu, kdy zasahovat a kdy nezasahovat do situace jedince, skupiny nebo komunity. Musí posoudit a zvažovat, zda problémová situace přesáhla klientovy schopnosti pro řešení dané situace. Předčasná intervence může snížit motivovanost jedince řešit svou situaci, nebo dokonce zánik motivovanosti. Opozdlá intervence může vést ke zhoršení situace a popřípadě snížení šancí na úspěšnou změnu a řešení jeho nepříznivé situace (Klimentová 2013, s.18).

3 Propojení tématu se sociální politikou a strategickými dokumenty

Tato kapitola popisuje propojení tématu se sociální politikou a jsou zde uvedeny principy, funkce a nástroje využitelné při práci s dětmi a mladistvými v rámci prevence rizikového chování. Také se tato kapitola zaměřuje na klíčové strategické dokumenty v oblasti vzdělávací politiky a v oblasti rizikového chování u dětí a mládeže. Strategické dokumenty poskytují rámec k podpoře dětí a mladistvých. Mezi tyto dokumenty spadá strategie vzdělávací politiky 2030+, národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027 a akční plán k naplnění záruky pro děti.

3.1 Sociální politika ČR

Pro lepší porozumění je zde podle Dukové definován pojem sociální politika. Význam slova sociální z latinského slova sociális znamená společný či společenský, další významy tohoto slova jsou například sloužící společnosti, vyžadující pomoc nebo týkající se mezilidských vztahů. Pojem sociální směřuje k zdokonalení různých okolností osob díky státu, institucím nebo organizacím, které podporují rozvoj jednotlivců, skupin a společnosti. Pojem politika je označován jako společenská činnost, ve které různé subjekty ovlivňují společenskou realitu a jedná se o činnost, která vede k pozitivním výsledkům (Duková, Duka, Kohoutová 2013, s. 33).

Sociální politika se v ČR dělí na aktivní sociální politiku státu a na pasivní neboli retrospektivní sociální politiku státu. Pro účely této práce je specifická aktivní sociální politika státu, která podporuje preventivní opatření, kterými usilují o snahu předcházet sociálním problémům (Duková, Duka, Kohoutková 2013, s. 34).

Cílem sociální politiky je reagovat a čelit sociálním rizikům, vytvářet podmínky, které přispívají jedincům a sociálním skupinám a také zajistit rovné příležitosti pro všechny. Zajištění rovných příležitostí pro všechny znamená zajištění v oblasti vzdělávání, bydlení, zdravotní péče aj. (Duková, Duka, Kohoutková 2013 s.34,35,49).

Z těchto významů vyplývá, že sociální politika je společenská činnost, která se zaměřuje na vytváření životních podmínek lidí ve společnosti díky činnostem státu, organizací a institucí.

Děti a mladiství se mohou dostat do situací, které jsou pro ně obtížné a rizikové. Stát a organizace usilují těmito situacím předejít, redukovat nebo je vyloučit. Sociální rizika jsou také charakterizována jako situace nebo incidenty, které způsobují jedinci obtíže v životě. Sociální zabezpečení jako součást sociální politiky zahrnuje instituce, zařízení a opatření, které se snaží předejít, redukovat nebo odstraňovat rizika (Krebs 2015, s. 183). Formy sociálního zabezpečení se dělí na sociální příjmy, sociální služby a sociální azyly. Sociální zabezpečení nabízí osobám

pomoc, bezpečí, materiální a finanční prostředky jako jsou sociální dávky a služby, které cílí k uspokojení sociálních potřeb (Krebs 2015, s. 184-185). Systém sociálního zabezpečení v ČR tvoří tři systémy, a to sociální pojištění, státní sociální podporu a sociální pomoc (Krebs 2015, s. 185-187). V rámci této práce se bude nejvíce uplatňovat systém sociální pomoci formou sociálních služeb tedy formou nízkoprahového zařízení pro děti a mládež

Základní nástroje sociální pomoci, které směřují k poskytnutí pomoci osobám v tomto případě mladistvým, kteří se mohou dostat do obtížných situací neboli do situací, které mají rizikový charakter spadá poradenství, sociálně-právní ochrana, sociální prevence a sociální služby. Sociální prevencí se rozumí aktivity, které směřují k socializaci, sociální integraci a zamezení sociálně patologických jevů (Krebs 2015, s. 306-308). V rámci této práce, sociální prevence slouží k ochraně mladistvých před rizikovým chováním a negativními společenskými jevy díky aktivitám, které mají sociálně-preventivní kontext. Poradenství je také nástrojem sociální pomoci a nabízí podporu v rámci těžkých životních událostí. Poradenství obsahuje prevenci, jejíž součástí je předcházení před vznikem nežádoucích situací, kterým může být rizikové chování a popřípadě eliminace takového chování (Krebs 2015, s. 307). Dalším nástrojem sociální pomoci jsou sociální služby, v tomto podtextu je důležitá služba NZDM, která je aktérem sociální politiky a jedná se o subjekt sociální politiky. Subjekty sociální politiky mají zájem, možnosti, předpoklady a prostředky k činnosti, kterou jsou schopni naplňovat a pomoc poskytují. Pro tuto práci je subjektem NZDM a objektem jsou žáci a škola, kteří pomoc přijímají (Duková, Duka, Kohoutková 2013, s. 50-53).

„Sociální politika plní v životě jedince i společnosti vícero funkcí, jejichž vedoucím motivem by mělo být respektování a naplňování cílové funkce sociální politiky“ (Krebs 2015, s. 56). Pro tuto práci je nejvhodnější preventivní funkce, která je spojena se snahou zamezit nepříznivým sociálním situacím a omezovat či odstraňovat faktory, které brání k začlenění člověka do společnosti, tak aby k nežádoucím či nepříznivým sociálním situacím vůbec nedocházelo. Předpokladem preventivní funkce je osvětová činnost a rozvinuté poradenství (Krebs 2015, s. 63, 71).

V rámci této funkce by bylo možné poskytnutí pomoci dětem a mladistvým prostřednictvím osvětové činnosti tedy informovanosti o NZDM a nabídnutí činností a aktivity, které by měly preventivní charakter a podporovaly by celkovou prevenci rizikového chování.

V poskytnutí pomoci a informovanosti se aplikuje princip sociální spravedlnosti a sociální solidarity, jež jsou zásadní pro zajištění rovnosti a podpory. **Princip sociální spravedlivosti** je klíčovým principem sociální politiky. V kontextu tématu, které se týká informovanosti o nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež jako nástroji prevence rizikového chování znamená, že sociální pracovníci by se snažili naplňovat princip rovných příležitostí a svými činnostmi mají možnost nabídnout stejný přístup k informacím, základním potřebám, příležitostem a službám k rozvoji sociální oblasti (Krebs 2015, s. 26-29).

Princip sociální solidarity znamená vzájemná podpora v zájmu plnění sociální spravedlnosti. Základem sociální solidarity je vědění o nezbytnosti spolupráce mezi lidmi (Krebs 2015, s. 31,32). Sociální solidarita je chápána jako podpora a pomoc k zřetelné společné zodpovědnosti (Krebs 2015, s. 34). Pro sociálního pracovníka je prioritní solidarita v rámci práce s komunitou, kdy lze spojit různé organizace či instituce.

V této práci se převážně uplatňují již zmíněné principy jakož to princip sociální spravedlnosti a sociální solidarity, které jsou zásadní pro zajištění rovnosti a podpory. Princip subsidiarity a participace také mohou hrát také důležitou roli, přičemž subsidiarita klade důraz na řešení problémů svými silami, popřípadě pomocí rodiny (Krebs 2015, s. 37). Princip participace by mohl být důležitý při zapojení občanů, kteří mají možnost podílet se, participovat na společenském životě, a tedy i na sociální politice. Každá společnost má individuální i společenské cíle, zájmy, předpoklady, schopnosti či možnosti k různým činnostem (Krebs 2015, s. 38).

Sociální pracovník by mohl dát prostor dětem a mladistvým zapojit se do toho, co je ovlivňuje, a tudíž by mohli dát podněty ke změně například v rámci analýzy jejich potřeb.

3.1.1 Vzdělávací politika

Téma je propojené i se vzdělávací politikou a klíčovým dokumentem pro naplňování vzdělávací politiky, a jedná se o Strategii 2030+. **Strategie vzdělávací politiky do roku 2030 +** má za cíl zdokonalit vzdělávání. Tato strategie má dva cíle a pět linií. První cíl klade důraz na kompetence ve vzdělávání, které jsou důležité v průběhu života jedince (MŠMT 2020, s. 16). Druhý cíl klade důraz k redukci nerovností ve vzdělání a umožňuje rozvinutí schopností dětí, žáků a studentů. (MŠMT 2020, s. 19) Vzdělávací strategie vymezuje pět linií, které jsou důležité pro vzdělávání a školskou prosperitu (MŠMT 2020, s. 25-66).

Linie, které jsou v této strategii zmíněny se do jisté míry prolínají do sociální práce a je možné uvažovat o propojení školy a sociální organizace například NZDM, které by pomáhalo nalézt problémy žáků, které cílí k nepřítomnosti žáků ve školách nebo jejich neúspěšnosti ve vzdělávání. Strategie má také za cíl posílit mezíresortní spolupráci, která by pomohla v řešení problémů žáků (MŠMT 2020, s. 48).

V rámci předcházení rizikového chování uvádí strategie vzdělávací politiky podporování pozitivního prostředí ve školách. Školy by měly rozvíjet pozitivní prostředí pro jejich pedagogy, žáky a jejich rodiče. Záměrem je stejný přístup ke všem žákům a předcházení chování, které je pro žáky rizikové (MŠMT 2020, s. 34-35). Právě zde je možné vidět potřebu spolupráce se sociálním pracovníkem vztahující se k prevenci rizikového chování.

Podle Krebse je vzdělání výsledkem výchovy a vzdělávání. Výchova, ve které si jedinec utváří individuální, etické a povahové vlastnosti a přivlastňuje si pravidla chování ve společnosti. Výchova je důležitá pro rozvoj a kultivaci člověka a celé společnosti. Vzdělávání

je stav, ve kterém dominuje informativní hledisko a poskytuje jedinci nabýt a přijmout znalosti, vědomosti a kompetence. Tyto znalosti a vědomosti mají nástrojový charakter pro budoucí zaměstnání jedince a také má kulturní aspekt. Vzdělání je výstupem výchovy a vzdělávání a je rysem člověka. Vzdělání je klíčové pro růst osobnosti a standardů života jedince. Díky vzdělání jedinec nabývá kompetence k povolání a pro další růst či edukaci (Krebs 2015, s. 448-450).

3.1.2 Rodinná politika

Rodina je prvním nejdůležitějším společenstvím, které dítě vnímá a, kde rodina zastává potřebné funkce, aby se dítě správně vyvíjelo a vytvářelo si vazby k dalším osobám a komunitám. Díky rodině jsou koncepty chování přenášeny na dítě, a tyto koncepty chování bude dítě uplatňovat ve svém společenském a morálním životě. Rodina plní v životě dítěte biologickou, peněžní neboli finanční, výchovnou a sociální funkci. Rodina je primární a prvotní sociální element společnosti a je objektem specifické podpory. Podpora se uskutečňuje různými opatřeními jako je právní, ekonomické a sociální opatření (Krebs 2015, s. 381). Cílem rodinné politiky je tlumit zvyšující se výdaje rodin díky přímé a nepřímé podpory rodin. Dalším cílem rodinné politiky je zvýšit životní situaci rodiny pro ideální růst dětí (Krebs 2015, s. 385).

3.2 Reflexe strategických materiálů

Tato podkapitola je věnována důležitým dokumentům, které poskytují oporu dětem a mladistvým. K důležitým dokumentům lze zařadit strategii vzdělávací politiky do roku 2030+, akční plán k naplnění Záruky pro děti a Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže 2019-2027. Strategie vzdělávací politiky do roku 2030+ již v práci byla zmíněna, proto se podkapitola bude věnovat dalším dvěma dokumentům.

Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže je základním strategickým dokumentem MŠMT, který formuje rámec politiky primární prevence rizikového chování v ČR. MŠMT uvádí, že období vzdělávání ve škole je významné pro děti a mladistvé při formování jejich osobnosti. Nástroj, který pozitivně působí na hodnoty a postoje dětí je preventivní působení. Tato strategie uvádí, že pro efektivní primární prevenci je nezbytný předpoklad spolupráce s dalšími subjekty jako je například OSPOD nebo organizace pracující s dětmi a mládeží. Ve strategii se objevuje i naznačení, že je nedostatek kvalifikace v oblasti prevence, která může být příčinou právě nedostatečnou efektivitou preventivních programů a snížená schopnost pedagogů a třídních učitelů rozeznat a vnímat rizikové chování u žáků. Také se v textu objevuje nedostatečné vzdělávání školních metodiků prevence. Na ZŠ proběhlo šetření a výsledkem bylo, že v ZŠ působí pouze třetina kvalifikovaných školních metodiků

prevence (MŠMT 2019). Zde je možné vidět příležitost pro sociálního pracovníka z NZDM spolupracovat se školou, pedagogy, školním metodikem prevence a žáky, který by poskytl podporu a pomoc v primární prevenci a pomohl by identifikovat rizikové chování a mohl by přispět ke zlepšení situace v primární prevenci.

Akční plán k naplnění Záruky pro děti je dalším důležitým dokumentem. „*Cílem Záruky pro děti je předcházet sociálnímu vyloučení dětí v nouzi a bojovat proti němu díky zajištění rovného a efektivního přístupu ke klíčovým službám*“. Efektivním přístupem znamená, že daná služba je kvalitní a také je dostupná finančně a místně, potenciální uživatelé služby ví o existenci dané služby a také o způsobu jejího využití. Záruka má přispět k dostupnému a kvalitnímu vzdělání a péči a také má přispět k ochraně před chudobou a na zvláštní opatření pro zvýšení rovných příležitostí. Česká republika stanovila národní cíle, které souvisí s implementací Záruky pro děti. Jedná se o dílčí cíl pro oblast zaměstnanosti, dílčí cíl pro oblast dovedností a hlavní cíl pro oblast sociálního začleňování. V hlavním cíli pro oblast sociálního začleňování je uveden faktor investování do přístupu k základním službám včetně preventivních sociálních služeb (MPSV 2022, s.5-6). Děti dopouštějící se rizikového chování jsou v ČR identifikované jako děti v nouzi (MPSV 2022, s.14).

Akční plán záruky pro děti obsahuje opatření, které směřují k rovného přístupu dětem a mladistvým v nouzi. Také označuje nedostatek preventivních služeb a nedostatečnou spolupráci s aktéry a subjekty v oblasti podpory pro děti v nouzi (MPSV 2022).

Z uvedených dokumentů vyplývá, že jsou snahy o zapojení a spolupráci sociální práce neboli sociálního pracovníka do školství a nabízí sociálním pracovníkům možnost nabídnout a zajistit podporu dětem a mladistvým. Sociální pracovník by mohl poskytnout podporu v sociálním rozvoji žáků a k prevenci rizikového chování v místě, kde děti a mladiství tráví nejvíce svého času a zajistit tak i osvětu o možnosti podpory sociální služby NZDM pro žáky.

4 Legislativní zakotvení

Kapitola věnována legislativním dokumentům a zákonům souvisejících s tématem práce. Zákony relevantní pro téma práce s důrazem na významnou roli, kterou tyto zákony hrají v kontextu spolupráce mezi školami a nízkoprahovými zařízeními pro děti a mládež k identifikaci možnosti spolupráce mezi školami a NZDM.

4.1 Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) č. 561/2004 Sb.

Školský zákon je důležitý legislativní dokument, který stanovuje povinnosti budovat podmínky pro zdravý vývoj dětí, žáků a studentů a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů, jak uvádí odstavec 1 v §29 zákona č. 561/2004 Sb. Školský zákon upravuje práva a povinnosti pedagogických pracovníků v §22a a §22b, kdy je pedagogický pracovník povinen ochraňovat bezpečí a zdraví dítěte, žáka či studenta a předcházet všem formám rizikového chování ve školách a školských zařízeních. Jak uvádí odstavec 1c) §30 zákona č.561/2004 Sb., školní řád, vnitřní řád a stipendijní řád upravuje podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků nebo studentů a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí. Dále §31 zákona č.561/2004 upravuje postupy v případě zvláště závažných porušení povinností stanovených zákonem.

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. Definiuje rámec poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. Vyhláška vymezuje účel poradenských služeb, pravidla poskytování poradenských služeb, školská poradenská zařízení a její typy, poradnu, školu. Definiuje činnosti školního metodika prevence, školního psychologa, a taky školního speciálního pedagoga. Jedná se o klíčovou vyhlášku, protože vymezuje prevenci rizikového chování, ale sociální pracovník zde definován není. V případě, kdy sociální pracovník ve škole vykonává činnosti, spadá pod **zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách** a to pod §1 odstavec 2, kde jsou školy a školská zařízení uvedeny.

4.2 Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách upravuje sociální služby, základní druhy a formy sociálních služeb, zařízení sociálních služeb, základní činnosti při poskytování sociálních služeb aj.

Zákon č. 108/2006 Sb. v § 53 upravuje služby sociální prevence, které přispívají zamezit sociálnímu vyloučení osob, které jsou ohroženy krizovou sociální situací, životními návyky, konfliktním způsobem života se společností, sociálně znevýhodňujícím prostředím a jsou ohroženi v právech a oprávněných zájmech trestnou činností jiné fyzické osoby. Cílem služby sociální prevence je pomáhat osobám k zvládnutí jejich nepříznivých sociálních situací a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů, jak uvádí zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách v § 53.

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež jsou podle zákona č. 108/2006 Sb. § 62 v odstavci 1 služby, které poskytují ambulantní a terénní služby osobám ve věku od 6 do 26 let, které jsou vystavené společenským rizikům, které je ohrožují. Cílem NZDM je zlepšit kvalitu života dětí a mladistvých pomocí předcházení nebo snížení sociálních a zdravotních rizik, které souvisí se způsobem jejich života. NZDM jim umožňuje se lépe orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nežádoucí sociální situace. Služba NZDM může být poskytnuta anonymně.

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují podle zákona č. 108/2006 Sb. výchovné, vzdělávací, aktivizační činnosti. Zprostředkování kontaktu, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv, zájmů a při obstarávání osobních záležitostí, jak uvádí odstavec 2 v § 62 zákona č. 108/2006 Sb.

Podle vyhlášky 505/2006 Sb. se určují základní činnosti NZDM a jejich rozsah úkonů. Jedná se o výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti v rozsahu úkonů pro zajištění podmínek pro společensky přijatelné volnočasové aktivity, pracovní výchovná činnost s dětmi, nácvik a upevňování motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností, zajištění podmínek pro přiměřené vzdělávání, jak uvádí § 27 písmeno a) vyhlášky 505/2006 Sb.

Také se jedná o zprostředkování kontaktu se společenským prostředím v rozsahu aktivit, které umožňují lepší orientaci ve vztazích odehrávajících se ve společenském prostředí. Sociálně terapeutické činnosti v rozsahu úkonů socioterapeutické činnosti, jejichž poskytování vede k rozvoji nebo udržení osobních a sociálních schopností a dovedností podporujících sociální začleňování osob. Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí v rozsahu pomoci při vyřizování běžných záležitostí, pomoci při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a pomoc a podpora při dalších aktivitách podporujících sociální začleňování osob jak uvádí § 27 písmeno b) c) d) vyhlášky 505/2006 Sb.

4.3 Vztah mezi zákonem č.108/2006 Sb., o sociálních službách a zákonem o předškolním, základním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) č. 561/2004 Sb.

Školský zákon konkrétně v §118 upravuje školská zařízení pro zájmové vzdělávání. Podle tohoto paragrafu mají tato zařízení za úkol poskytnout výchovně, vzdělávací,

zájmové a tematické rekreační akce pro žáky, studenty a pedagogické pracovníky a také zajišťují osvětovou činnosti pro žáky, studenty, pedagogické pracovníky i další osoby. Podle školského zákona v § 29 a v odstavci 1 jsou školy a školská zařízení povinny přihlížet k fyziologickým potřebám dětí, žáků a studentů a vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a předcházení vzniku sociálně patologických jevů.

Paragrafy 118 a 29 podle školského zákona mohou být klíčové pro nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, protože NZDM podle zákona o sociálních službách v § 62 poskytuje výchovně, vzdělávací a aktivizační činnosti a může poskytnout aktivity, které jsou vymezeny ve školském zákoně. NZDM může poskytnou školám a žákům výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, což je v souladu se školským zákonem. NZDM mohou povinnosti škol v § 29 a § 118 doplnit činnostmi, aktivitami či programy, které podporují zdravý vývoj žáků a předcházejí vzniku sociálně patologických jevů neboli rizikového chování.

Z výše zvedených zákonů a vyhlášek by byla možná spolupráce mezi NZDM neboli sociálními pracovníky a základními školami. Sociální pracovníci by mohli poskytnout nabídku svých služeb a aktivit z NZDM. Také by mohli poskytnout podporu škole a činnosti, které škola má přidělené a jedná se o jejich povinnosti a poskytnout podporu dětem a mladistvým prostřednictvím aktivit, které se poskytují v NZDM.

Projekt

Jak již bylo zmíněno v úvodu, zde práce navazuje na projektovou část a zaměřuje se na projekt, který bude využitelný pro Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež TRIUMF klub v Rožnově pod Radhoštěm. NZDM Triumf se poprvé otevřelo v roce 2019 a jeho provozovatel je Charita Valašské Meziříčí. Posláním NZDM Triumf je tvořit bezpečný prostor pro skupinu osob od 10 do 21 let. Triumf je prostorem pro otevírání a řešení citlivých témat a možnosti trávit volný čas. Jedná se o službu, která je poskytována zdarma a je poskytována jak ambulantní, tak i terénní formou (Charita Valašské Meziříčí 2024a). Toto nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Triumf klub je klíčové pro navazující projekt. Sociální pracovnice, která působí v NZDM Triumf bude hrát významnou roli v projektu a při práci s žáky a zaměstnanci školy.

NZDM jako prostředek podpory dětem a mladistvým v prevenci rizikového chování, kdy toto zařízení může hrát důležitou roli v poskytování informací a aktivit, které se snaží posílit povědomí o NZDM a rizikovým chováním v prostředí školy.

Následující kapitoly se budou zabývat projektem, které budou zahrnovat analýzu potřebnosti projektu, intervenční logiku projektu, klíčové aktivity projektu, předpokládané výstupy a výsledky, management rizik a plánovaný harmonogram a rozpočet projektu.

5 Analýza potřebnosti projektu

Analýza potřebnosti projektu probíhala na více úrovních, a to primárně vedením rozhovorů v NZDM Triumf v Rožnově pod Radhoštěm, komunikace se školními metodiky prevence a rozhovory s mladistvými, kteří mají trvalý pobyt v Rožnově pod Radhoštěm a poskytlí informace v rámci svých zkušeností s rizikovým chováním a sekundárně pak hledáním internetových zdrojů. Tato kapitola je shrnutím informací všech úrovní a popisuje výsledky sekundárních dat a rozhovorů, které byly poskytnuty.

5.1 Přehled a sběr dat

Data pro analýzu potřebnosti projektu byly získány z různých zdrojů. Především z rozhovorů se zaměstnanci NZDM Triumf v Rožnově pod Radhoštěm, kdy proběhly rozhovory s vedoucí nízkoprahového zařízení a sociálními pracovníci. Dalším zdrojem pro analýzu potřebnosti byla emailová komunikace se školním metodikem prevence z jedné místní školy v Rožnově pod Radhoštěm a také rozhovory s dívkami, které navštěvovaly místní ZŠ.

Sběr dat relevantních informací souvisejících s tématem mládeže, sociálních služeb a rizikového chování probíhal prozkoumáváním dokumentů na webových stránkách města Rožnov pod Radhoštěm. Výsledkem vyhledávání byly nalezeny dokumenty pod názvem Strategický plán rozvoje města Rožnov.p.R. 2021-2030 a Komunitní plán rozvoje sociálních a souvisejících služeb ORP Rožnov pod Radhoštěm 2022+. Pro analýzu potřebnosti byly vyhledávané studie nebo výzkumy zabývající se rizikovým chováním žáků na ZŠ, výsledkem hledání byla nalezena HBSC.

HBSC studie je mezinárodní studie, která se věnuje životnímu způsobu dětí a vychází ze stanoviska Světové zdravotnické organizace, že vývoj dětství a dospívání má vliv na chování a životní styl v dospělosti. ČR se této studii poprvé zúčastnila v roce 1994. V roce 2022 se napříč ČR uskutečnil sběr dat a zúčastnilo se 246 škol, 774 tříd a 14 588 finálních respondentů (HBSC 2022). Jedná se o výzkum v podobě dotazníkového formuláře na základních školách a gymnáziích, který se zaměřuje na zdraví školáků, rizikového chování jako je kouření tabáku, užívání nelegálních drog, konzumace alkoholu, šikany a násilného chování, sexuálního chování a další. Studie HBSC se ve výzkumu zaměřila na shromáždění poznatků, které pomáhají k porozumění různých faktorů, které ovlivňují zdraví dětí ve věku 11, 13 a 15 let a zároveň výzkum umožňuje srovnání z předchozích sběrů (Zdravá generace 2024).

Pro analýzu potřebnosti byly také zkoumány internetové zdroje, které se zabývají rizikovým chováním v Rožnově pod Radhoštěm a byly nalezeny zdroje, které se zabývají návykovými látkami a monitoringem výskytu rizikového chování ve Zlínské kraji za školní rok 2021/2022 a 2022/2023.

5.1.1 Výsledky dat k analýze potřebnosti projektu

V komunitním plánu rozvoje sociálních a souvisejících služeb ORP Rožnov pod Radhoštěm jsou stanoveny cíle, mezi nimi se nachází i aktivní osvěta veřejnosti o sociálních službách (Rožnov pod Radhoštěm 2023, s.41). **V strategickém plánu rozvoje města** se nachází SWOT analýza sociálního prostředí, která identifikuje silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby. Mezi hrozby patří nárůst sociálně-patologických jevů u dětí a mladistvých jako je šikana, kyberšikana a nárůst závislostí na návykových látkách u dětí. Další hrozbou je nárůst kriminality a sociálně-patologických jevů, a kromě toho se ve SWOT analýze zmiňuje i snižující se ochota pracovat s mládeží. Ve SWOT analýze se objevuje příležitost bezpečnosti ve městě, prostřednictvím rozvoje a modernizace kamerového systému, realizace preventivních programů a posílení personálu městské policie. V oblasti sociálního prostředí jsou stanoveny priority, mezi nimiž se nachází priorita s názvem rozvoj sociálních a navazujících služeb a jedním z cílů je zajistit informovanost a opatření s názvem informovanost veřejnosti o dostupných sociálních službách a síťování aktérů. Dalšími priority ve vztahu k tématu práce je priorita zajištění bezpečí obyvatel s cílem zvýšit subjektivní pocit bezpečí obyvatel města a dvě opatření, rozvoj programů prevence kriminality a zvýšení bezpečnosti na území města. Priorita zdraví/podpora zdravého životního stylu obyvatel s cílem zdraví mladých a opatření vytváření podmínek pro zdravý vývoj dítěte a mládeže a opatření prevence úrazů (Hruška, Hrušková, Foldynová, Kubáň 2021).

Výsledky z rozhovorů se sociálními pracovníci v NZDM. Z rozhovorů se sociálními pracovníci v NZDM mi bylo řečeno, že se snaží provádět osvětu ve veřejnosti o poskytování dané služby. Nicméně v průběhu rozhovoru jsem identifikovala překážku v komunikaci se školami a NZDM. Sociální pracovníce uváděly, že navázání vztahů a komunikace se školami je obtížná a je zásadní, neboť právě ve školách se nachází cílová skupina této služby. Také mi sociální pracovníce poskytly informaci, že si jsou vědomy rostoucího výskytu rizikového chování u dětí a mladistvých. Zájem ze strany NZDM potrhlo potřebu zvýšit informovanost o poskytování NZDM a zdůraznit nutnost osvěty o poskytované službě pro děti a mladistvé.

Výsledky z komunikace se školním metodikem prevence vyplývá, že informovanost o existenci NZDM není dostatečná. Informace o dané službě ve škole posílají přes aplikaci bakaláře, popřípadě emailem pro rodiče dětí a třídní učitelé by měli informovat rodiče na třídních schůzkách o nabídce NZDM, ale zda to třídní učitelé dělají si školní metodik prevence není vědom. Letáčky o NZDM ve škole nikde nevisí podle metodika prevence je NZDM velmi přínosné pro žáky, kteří nemají dobré sociální podmínky doma. Co se týká spolupráce s NZDM metodik uvedl, že se moc neděje a za poslední 3 roky proběhly pouze dvě návštěvy do NZDM.

Metodik prevence také uvedl, že je málo kvalitních programů pro prevenci rizikového chování zdarma. Uvedl, že by chtěl být informovaný o aktivitách a programech NZDM s možností návštěvy pro žáky.

Výsledky z rozhovoru s dívkami vyplynulo několik poznatků, které poukazují na zvýšení informovanosti o NZDM. Dívky sdílely svou zkušenost s rizikovým chováním, včetně konzumace alkoholu, cigaret a drog, popsaly také prostředí, které podporovalo toto chování. Zmínily, že NZDM neznají a nikdy o této službě neslyšely a vyjádřily vděčnost za informace, které jim byly poskytnuty během rozhovoru. Z rozhovoru vyplynulo, že mladiství mají snadný přístup k návykovým látkám což naznačilo potřebu prevence či kontroly. Dívky zároveň poukázaly na nedostatečnost preventivních programů ve školách. NZDM Triumf může hrát důležitou roli při poskytování podpory mladistvým a dětem v obtížných situacích a může mít pozitivní dopady na jejich životy a pomoci se vyrovnat s rizikovým chováním.

Výsledky z HBSC studie ukazují, že podíl dětí, které si zapálí cigaretu klesá, ale je tu nový trend s rizikovým potenciálem v podobě elektronických cigaret. Podle studie vyzkoušelo 19 % dětí elektronickou cigaretu a každé desáté 15 ti leté dítě užívá elektronickou cigaretu pravidelně. Co se týče alkoholu, studie zjistila, že pítí alkoholu klesá, ale stále se jedná o jednu z nejčastěji konzumovaných drog, která je společensky tolerována. Sběr dat ukázal, že zkušenost s alkoholem má 23 % dětí ve věku 11 let, 44 % u dětí ve věku 13 let a 73 % u dětí ve věku 15 let. Michal Kalman, vedoucí výzkumného týmu studie HBSC zmínil, že tato čísla považuje za vysoká a znepokojující. Dále se výzkum zaměřoval na užívání konopí, žvýkacího tabáku, nikotinových sáčků a kratomu. Výsledky sběru dat naznačují, že pravidelné užívání těchto látek u dětí ve věku 15 let je pouze malé procento, ale narůstá konzumace energetických nápojů. Studie HBSC dále ukazuje, že užívání návykových látek je častější na základních školách než na gymnáziích a je běžnější v menších obcích (Zdravá generace 2024).

Výsledky z internetových zdrojů zabývajících se rizikovým chováním, poskytují informace, že město Rožnov pod Radhoštěm čelí skupinám, ale i jednotlivcům, kteří vyrábí, distribuují a obchodují s návykovými látkami. Tento problém není ojedinělý a stále se opakuje, tato informace je prodloužitelná díky internetovým zdrojům. Jedná se o rok 2019, kdy byla zadržena žena, která přeprodovala návykové látky v Rožnově pod Radhoštěm (Mikuš 2019). Skupina osob, která vyráběla a přeprodovala drogy ve městě Rožnov pod Radhoštěm a v dalších blízkých městech (Marek 2023). Skupina osob, která vyráběla a distribuovala návykové látky ve Zlínském kraji (Kyšnerová 2024). Děti a mladiství se mohou vyskytovat v rizikovém prostředí, které může mít na ně negativní vliv. Děti a mladiství mohou mít snazší přístup k návykovým látkám.

Monitoring výskytu rizikového chování ve Zlínském kraji za školní rok 2021/2022, poukazuje na hlavní projevy rizikového chování u dětí a mládeže, které byly získány sběrem dat. Nejvíce se vyskytuje užívání tabáku 25,1 %, špatné vztahy se spolužáky 23,5 %, záškoláctví 7,7 % a užívání alkoholu 5,2 % (Kostková 2022).

Monitoring výskytu rizikového chování ve Zlínském kraji za školní rok 2022/2023, Hlavní problémy ve výskytu rizikového chování u dětí a mládeže vyplynuly špatné vztahy mezi žáky 24,3 %, užívání tabáku 21,6 %, záškoláctví 7,2 % a vyloučení určitých jedinců z kolektivu 6,1 % (Kostková 2023).

5.2 Příklady řešení dané problematiky

Konkrétní příklady řešení prevence rizikového chování ve spolupráci NZDM a ZŠ:

Projekt Hlavu vzhůru a program Jdi dál, které poukazují na problémy mladistvých a nabízí řešení v jejich životních situacích. Jedná se o preventivní projekty/programy organizace MAJÁK o.p.s. a tato nezisková organizace se věnuje preventivním programům v prostředí škol a vzdělávání pedagogů. Projekt Hlavu vzhůru, jedná se o vzdělávací semináře pro pedagogy, školní metodiky prevence, vychovatele, zástupce dětských domovů a pro sociální pracovníky z NZDM. Seminář poskytuje přehled o psychických a psychiatrických obtížích dětí a mladistvých (Maják 2023). Program Jdi dál je programem primární prevence pro třídní kolektivy od 4. do 9 třídy. Cílem programu je předcházet vzniku rizikového chování u žáků ZŠ. Témata, které program nabízí: alkohol a kouření, jsme parta, bezpečně online, závislosti, sebepoškozování, program zaměřený na posílení hodnot v dospívání, téma krásy/zdraví, návykové látky, sexualita atd. (Maják b.d.).

NZDM Pacifik v Praze spolupracuje se školami a jsou v kontaktu s pedagogy. Pedagogové doporučují svým žákům NZDM a následně sociální pracovnice přicházejí do škol v případě potřeby a diskutují s dětmi a mladistvými přímo ve školách. Sociální pracovnice pravidelně dochází do ZŠ Bratří Venclíků a dětem poskytují sociální poradenství. Klienti se nejvíce obracují na sociální pracovnice v tématech jako jsou rodinné vztahy, školní stres, tlak ve škole, šikana, obtíže s učením, úzkost, deprese, závislosti, zneužívání a násilí, dospívání atd.

Alternativa k běžnému terénnímu programu, kterou NZDM Pacifik provozuje je terénní práce ve školách, důvod vzniku této terénní práce byla potřeba v Praze zajistit alternativní terén v blízkosti okolí NZDM (Motýlek, b.d.).

Proxima sociale poskytuje programy pro děti a mládež v rámci nízkoprahových klubů, terénních programů a probačního programu. Proxima sociale poskytuje také výchovné a vzdělávací programy jako je primární prevence, selektivní prevence, primární prevence MŠ, vzdělávání pedagogů a adaptační kurzy. Dále poskytuje poradenské a pobytové programy (Proxima sociale b.d.).

V rámci terénních programů kontaktují mladé lidi v místech, kde tráví čas a poskytují jim bezplatně radu, podporu a pomoc v nepříznivých situacích a tématech mládeže, které řeší (Proxima sociale b.d.). Proxima sociale navázala spolupráci se Základní školou Špitálská a uzavřeli smlouvu na projekt Streetwork na ZŠ. Díky projektu poskytují službu pro děti a mládež v prostředí školy a mají příležitost oslovit a nabídnout službu dětem a mladistvým, které by

normálně neoslovili, protože některé děti netráví čas v ulicích. Sociální pracovníci službu představily, navázali kontakt a důvěru a uzavřeli smlouvy týkajících se konkrétních zakázek žáků. V rámci Streetwork na ZŠ poskytují poradenství v tématech, které žáci chtějí řešit a jsou aktuální, typicky se jedná o témata spojené se školou, vztahy ve třídě se spolužáky a s učiteli, řešení konflikt, šikana atd. Žáci tuto službu mohou využít anonymně a pravidelně se sociální pracovníci scházejí se zaměstnanci školy. Proxima sociale pomáhá žákům k lepšímu fungování ve škole i mimo školní prostředí (Proxima sociale b.d.).

5.3 Základní informace o velikosti cílové skupiny

Tato podkapitola je věnována cílovým skupinám zapojených do projektu, a to jak cílových skupin přímých, které mají prospěch z klíčových aktivit, tak i nepřímých, které mají užitek z realizace projektu. Pro odhad velikosti skupiny je popsána charakteristika města a místních ZŠ, která umožní získat informace o předpokládaném zapojení cílové skupiny a charakteristika NZDM Triumf. Na konci podkapitoly se nachází tabulka, která shrnuje všechny skupiny zapojené do projektu.

Charakteristika města a místní ZŠ. Správní obvod Rožnov pod Radhoštěm zahrnuje 9 obcí a dvě mají status města. Město Rožnov pod Radhoštěm je střediskem obvodu a je součástí mikroregionu Rožnovsko a nachází se ve Zlínském kraji. Ke dni 1.1.2023 žije v SO ORP Rožnov pod Radhoštěm 35 029 obyvatel (ČSÚ 2023). Ve městě Rožnov pod Radhoštěm žije 16 205 obyvatel (Obyvatelé Česka b.d.).

ZŠ, které se nejbližší vyskytují u NZDM Triumf je ZŠ Pod Skalkou a ZŠ Videčská. Pro projekt byla vybrána škola ZŠ Pod Skalkou, která je úplnou základní školou s 1. až 9 ročníkem. Ve škole je celkem 18 tříd a 336 žáků z toho 8 tříd na 2.stupni, do kterých chodí 165 žáků. Ve školním poradenském pracovišti působí výchovná a kariérová poradkyně, školní metodik prevence, školní psycholog a školní speciální pedagog (Koláčková 2024, s.4).

Výchovné problémy, které řeší třídní učitelé s žákem nebo s rodiči jsou méně závažné a závažnější výchovné problémy se řeší s metodikem prevence a výchovnou poradkyní a popřípadě s ředitelem školy a jeho zástupcem. Školní psychologka je velkým přínosem pro řešení složitějších případů, ale ve škole působila pouze dva dny v týdnu (Koláčková 2024, s. 11-12).

Charakteristika NZDM Triumf, posláním NZDM Triumf je tvořit bezpečný prostor pro skupinu od 10 do 21 let. Triumf je prostorem pro otevírání a řešení citlivých témat a možnosti trávit volný čas. Jedná se o službu, která je poskytována zdarma a je poskytována jak ambulantní, tak i terénní formou (Charita Valašské Meziříčí 2024a). V roce 2024 Triumf klub otevřel psychoterapeutické služby z důvodu zvýšení psychických obtíží klientů NZDM Triumf. Cílem psychoterapeutické služby v NZDM Triumf je, aby se klienti mohli svěřit se svými problémy odborníkovi, kde mohou řešit partnerské vztahy, tlak ze strany školy, konflikty s rodiči či učiteli, vlastní identitu, pocity úzkosti, obavy a strachy, sebepoškozování nebo další

témata, která chtějí klienti otevřít (Charita Valašské Meziříčí 2024b). Toto nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Triumf klub bude klíčové pro navazující projekt. Sociální pracovníce, která působí v NZDM Triumf bude hrát významnou roli při práci s žáky a zaměstnanci školy.

Hlavní cílovou skupinou jsou žáci ZŠ Pod Skalkou v Rožnově pod Radhoštěm, kteří budou využívat služeb sociálních pracovníků NZDM Triumf a budou zapojeni do projektu. Především jde o děti, které jsou žáci 2.stupně a jedná se o 165 žáků. Očekávaný dopad zavedení spolupráce se sociálními pracovníky NZDM Triumf se rozšíří preventivní tým a zvýší se nabídka služeb a aktivit pro žáky školy. Činnosti sociálních pracovníků přispějí k prevenci rizikových jevů a rizikového chování. Jedná se o přímou cílovou skupinu.

Sociální pracovníce z NZDM Triumf je klíčová pro provádění aktivit v projektu. Jedná se o jednu sociální pracovníci, ale je možné, že se finální číslo může změnit v návaznosti aktivit v projektu. Projekt sociální pracovníce nabízí motivaci ke snaze většímu porozumění této cílové skupiny a jejich potřeb. Sociální pracovníce patří do nepřímé cílové skupiny.

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Triumf může být pozitivně ovlivněno projektem tak, že se zvýší povědomí o existenci této služby o jejím fungování a činnostech mezi žáky, zaměstnanci školy a rodičů žáků. Dalším prospěchem projektu by mohl být potenciaální nárůst nových klientů a zavedení pilotní spolupráce mezi NDZM a ZŠ a vytvoření metodiky prevence rizikového chování.

Další skupinou jsou **pedagogičtí a odborní zaměstnanci školy**. Ve škole působí 8 třídních učitelů na 2. stupni, výchovná a kariérová poradkyně, školní metodik prevence, školní psycholog, školní speciální pedagog, ředitelka školy, zástupkyně školy. Očekávaným dopadem projektu a klíčových aktivit uleví pedagogům a odborným zaměstnancům v řešení rizikového chování u žáků, které mohou být někdy nad jejich rámec kompetencí a jedná se o přímou cílovou skupinu.

Rodiče žáků představují skupinu, o kterou se projekt bude také snažit zacílit z důvodu předání informací o sociální službě. O předpokládaném počtu je možné přemýšlet díky počtu žáků, přibližně se jedná o maximálně 330 rodičů nebo zákonných zástupců.

Okolí města Rožnov pod Radhoštěm představuje nepřímou cílovou skupinu, kdy projekt a aktivity projektu mohou zvýšit informovanost o NZDM Triumf v okolí mikroregionu Rožnovska. A díky informovanosti o NZDM na ZŠ se může snížit v mikroregionu Rožnovsko rizikové chování.

Tabulka 1: Přehled subjektů zapojených do projektu

Cílová skupina	Přímá/nepřímá	Počet	Prospěch z realizace projektu
Žáci (uživatelé zapojení do projektu)	Přímá cílová skupina projektu	165 žáků	Povědomí o existující sociální službě a možnost využití NZDM Triumf
Škola a zaměstnanci školy	Přímá cílová skupina projektu	1 škola 14 zaměstnanců	Posílení spolupráce s NZDM, ulehčení řešení v prevenci rizikového chování u žáků
Rodiče žáků	Přímá cílová skupina projektu	330 rodičů	Povědomí o sociální službě NZDM Triumf
NZDM a sociální pracovníce	Nepřímá cílová skupina projektu	1 sociální služba 1 sociální pracovníce	Noví klienti v NZDM, posílení spolupráce se školou. Zvýšené povědomí o NZDM. Větší porozumění dětem a mladistvým
Okolí města Rožnov pod Radhoštěm	Nepřímá cílová skupina projektu	35 029 obyvatel v mikroregionu Rožnovsko	Povědomí o sociální službě NZDM Triumf a snížené rizikové chování v mikroregionu Rožnovsko

Zdroj: vlastní tvorba

5.4 Analýza stakeholderů

Podkapitola věnující se stakeholderům, kteří ovlivňují nebo jsou ovlivněni problematikou rizikového chování, prevencí, sociálních služeb a skupinou dětí a mladistvých. Jedná se o subjekty, kteří mohou mít zájem o výsledcích projektu a o subjekty od kterých jsou čerpané informace.

Charita, která působí v Rožnově pod Radhoštěm a NZDM Triumf spadá pod služby Charity. Tato služba se věnuje dětem a mladistvým a poskytuje jim podporu a pomoc při řešení každodenních situací jako mohou být sociální vztahy, vztahy s vrstevníky, otázky týkajících se školy, problémy v rodině, rizikové chování a drobnou kriminalitu apod. Služba vytváří bezpečné prostředí, kde děti a mladiství mohou trávit svůj volný čas.

Škola, pedagogové a odborný personál – Tito stakeholdeři jsou zodpovědní za chování žáků a poskytují jim adekvátní pomoc a podporu v prostředí školy, mohou mít důležité informace a zkušenosti s prevencí rizikového chování. Škola jako prostředí, kde se rizikové chování může projevit. Zajišťuje vzdělávací a preventivní programy pro žáky. Škola, pedagogové a odborný personál komunikuje s rodiči žáků nebo se zákonnými zástupci.

Rodiče žáků (zákonní zástupci) – Stakeholdeři, kteří jsou zodpovědní za výchovu svých dětí. Mimo školní prostředí hrají klíčovou roli v poskytování podpory, hodnot a chování pro své děti. Komunikují se školou v otázkách týkajících se jejich dětí.

Město Rožnov Pod Radhoštěm – Stanovuje strategie pro rozvoj města a komunitní plán služeb. Jehož zájmem je poskytnutí bezpečí, zlepšení podmínek obyvatel města, včetně dětí a mladistvých. Spolupracuje s dalšími subjekty pro tvorbu projektů a programů cílených pro děti a mladistvé a poskytuje finanční prostředky na podporu dětí a mladistvých.

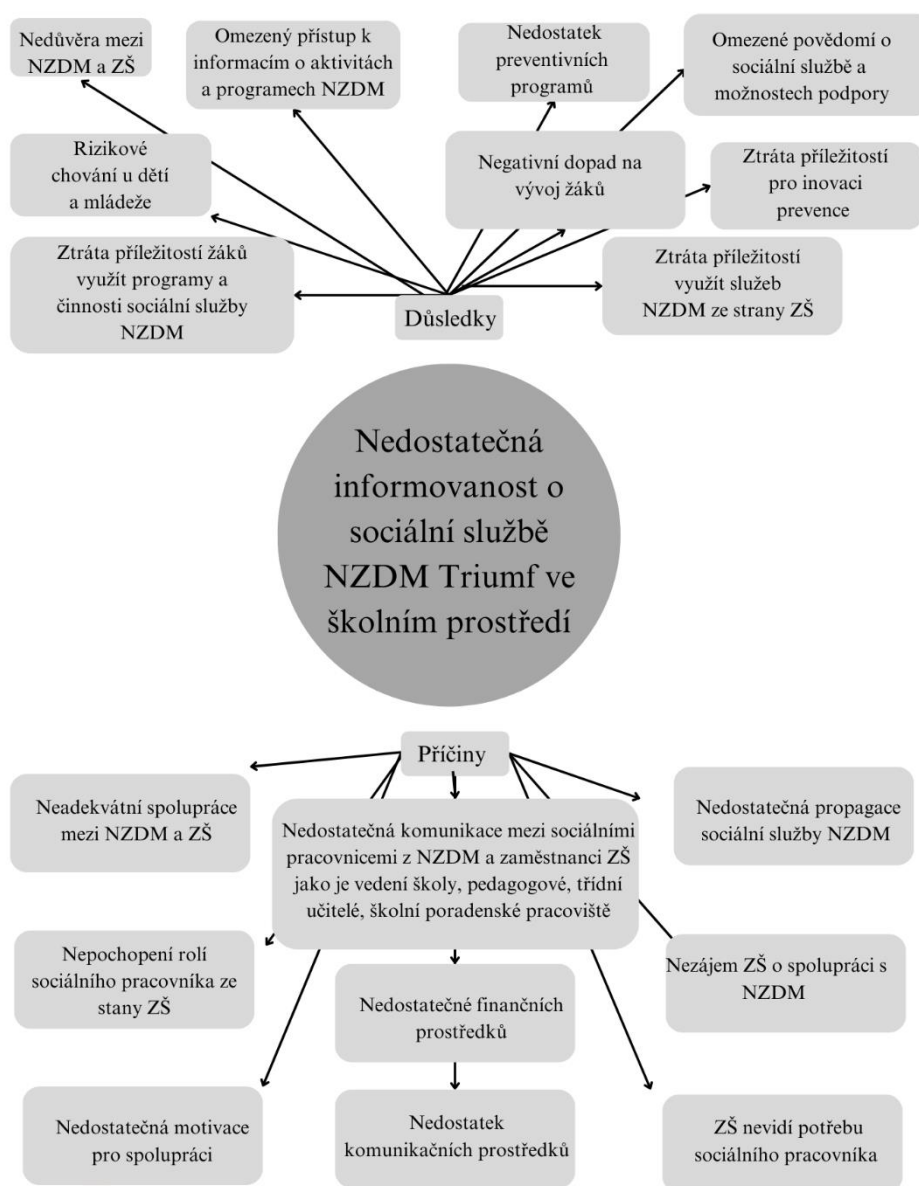
MPSV – Definuje sociální politiku a poskytuje podporu dětem a mladistvým a také poskytuje podporu organizacím, kteří poskytují sociální služby, které se zaměřují na prevenci.

MŠMT – Stakeholder v oblasti vzdělávání, výchovy a péče o děti a mládež. Stanovuje vzdělávací politiku pro základní školy a poskytuje finanční prostředky škole.

5.5 Strom příčin a důsledků

Tento strom představuje příčiny a důsledků, které souvisejí s problémem nedostatečné informovanosti o sociální službě NZDM Triumf ve školním prostředí. Díky stromu příčin a důsledků je možné lépe porozumět složitosti problému a identifikovat klíčové oblasti, na které je třeba se zaměřit v rámci klíčových aktivit projektu.

Obrázek 3: Strom příčin a důsledků



Zdroj: vlastní tvorba 1

5.6 Závěr analýzy potřebnosti

Z analýzy vyplývá, že děti a mladiství se mohou pohybovat v prostředí, které je pro ně rizikové a může to mít negativní dopad na jejich vývoj. Konkrétně se jedná o výskyt osob a skupin, které

obchodují s návykovými látkami v Rožnově pod Radhoštěm, kdy děti a mladiství mohou mít snadný přístup k návykovým látkám.

Analýza také poskytla současnou situaci výskytu rizikového chování u žáků na 2. stupni ZŠ v celé ČR a ve Zlínském kraji. Nejčastěji se rizikové chování vyskytuje v podobě užívání tabákových výrobků, alkoholu, elektronických cigaret, užívání alkoholu, záškoláctví a výskytu špatných vztahů mezi žáky. Z analýzy lze vyvodit, že konzumace alkoholu, kouření tabáku a marihuany se u dětí snížila, ale stále se jedná o vysoká čísla a, že se vyskytuje mezi dětmi a mladistvými nový trend v podobě elektronických cigaret a rostoucí konzumace energetických nápojů. Z analýzy také vyplývá potřeba spolupracovat mezi NZDM a školním metodikem prevence pro zajištění informací o NZDM Triumf, jejich aktivit a programů, které by se žáci 2. stupně ZŠ mohli účastnit. Potřeba spolupracovat je oboustranná, protože sociální pracovníce z NZDM Triumf jsou nakloněny ke spolupráci v návaznosti na zvýšení povědomí o této službě, která by mohla přinést možnosti prevence rizikového chování na ZŠ žákům. Z analýzy, která se věnovala také příkladům řešení problematiky je možné vytvořit spolupráci v rámci prevence rizikového chování mezi NZDM a ZŠ. Na základě provedené analýzy je Rožnov pod Radhoštěm vědomo hrozby, která se týká rizikového chování a jejím záměrem je také cílit na informovanost a osvětu.

Analýza potřebnosti projektu identifikovala důležité poznatky a informace k realizaci projektu a jeho klíčových aktivit, které se budou zaměřovat na informovanost o NZDM a vytvoření pilotní spolupráce mezi NZDM a ZŠ v návaznosti na prevenci rizikového chování díky informovanosti o sociální službě NZDM.

6 Logframe projektu

V této kapitole se nachází tabulka intervenční logiky projektu neboli logframe projektu, která poskytuje celkový přehled projektu jako jeho cíl, záměr, aktivity časový rámeček aktivit, výstupy spojených aktivit, indikátory výstupů, způsoby ověření indikátoru a předpoklady realizace.

Tabulka 2: Logframe projektu

	Logika projektu	Ověřitelné indikátory	Způsob ověření indikátoru	Předpoklady realizace
Záměr projektu	Zvýšení informovanost o NZDM Triumf u žáků 2. stupně ZŠ Pod Skalkou prostřednictvím spolupráce ZŠ a NZDM jako nástroji prevence rizikového chování	Přibližně 70 % žáků, kteří se zúčastnili aktivit projektu z celkového počtu žáků na 2.stupni ZŠ a získali informace o poskytované sociální službě. Tedy cca 112 žáků ze 165 žáků	Interpretované dotazníky před provedenými aktivitami projektu a po provedených aktivit projektu, které byly cílené pro žáky 2.stupně ZŠ pro ověření jejich znalostí o NZDM Triumf	x
Cíl	Do konce školního roku zvýšit povědomí o NZDM Triumf na ZŠ Pod Skalkou a poskytnout žákům druhého stupně, pedagogům, zaměstnancům školy a rodičům žáků informace o sociální službě a vytvořit pilotní spolupráci mezi NZDM Triumf a ZŠ	1. Navázaný kontakt mezi NZDM a ZŠ za účelem spolupráce 2. Realizované 2 exkurze do NZDM	1. Podepsán kontrakt o spolupráci mezi NZDM a ZŠ 2. Dokumenty NZDM s listinou o počtu	<ul style="list-style-type: none"> NZDM a ZŠ bude souhlasit s podmínkami upravenými v kontraktu Sociální pracovnice bude vést

		<p>3. Vyšší návštěvnost klientů v NZDM</p> <p>4. Předané informace o NZDM prostřednictvím, prezentací a distribucí informačních materiálů pro žáky, pedagogy, zaměstnance školy a rodiče žáků</p>	<p>žáků na exkurzi</p> <p>3. Výroční zpráva NZDM o počtu klientů</p> <p>4. Zápis z proběhlých setkání s žáky, pedagogy a zaměstnanci školy a s rodiči žáků a docházková listina o počtu zúčastněných žáků v aktivitách projektu</p>	<p>dokumentaci projektu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sociální pracovníce bude pravidelně a pečlivě zapisovat návštěvnost klientů v NZDM a informace uvede v dokumentech projektu (popřípadě ve výroční zprávě NZDM) • Sociální pracovníce vytvoří zápisy ze setkání a bude zapisovat počet zúčastněných osob na setkání
Výstupy projektu	<p>1. Zvýšené povědomí a předané informace o NZDM Triumf 14 zaměstnancům školy, 112 žákům z 2. stupně a 50 % rodičům žáků</p>	<p>1. Setkání s vedením školy, s pedagogy s žáky a jejich rodiči, 400</p>	<p>1. Záznamy ze setkání s počtem účastníků, evidovaný počet vytištěných</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sociální pracovníce z NZDM bude využívat své kompetence

	2. Vytvořena pilotní spolupráci mezi NZDM a jednou ZŠ	<p>předaných informačních letáků, představeny 3 prezentace a zrealizované exkurze pro žáky</p> <p>2. Vytvořený a podepsaný kontrakt o spolupráci a vytvořena metodika prevence</p>	<p>h informačních materiálů v dokumentech projektu s listinou o počtu žáků zúčastněných exkurze</p> <p>2. Kopie podepsaného kontraktu a interní dokumenty NZDM a schválená metodika</p>	<p>pro efektivní komunikaci</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žáci se během exkurze zapojí do aktivit • Žáci a rodiče žáků jsou ochotni naslouchat a reagovat na informace, které jim sociální pracovníce sdělí
Klíčové aktivity projektu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Výběr a školení sociální pracovníce z NZDM Triumf 2. Tvorba informačních materiálů o NZDM Triumf a dotazníků pro žáky 3. Navázání kontaktu se ZŠ 4. Vytvoření pilotní spolupráce mezi NZDM a ZŠ 5. Tvorba pilotní metodiky prevence ve spolupráci se sociální pracovnící a 	<p>Zdroje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sociální služba NZDM (Charita) • ZŠ 	<p>Časový rámec</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 7/2024-8/2024 2. 8/2024 3. 8/2024-9/2024 4. 9/2024 5. 9/2024-4/2025 6. 9/2024 7. 9/2024-11/2024 	<ul style="list-style-type: none"> • Dovednosti sociální pracovníce k tvorbě informačních materiálů • Kompetence sociální pracovníce komunikovat • Zájem ZŠ participovat se sociální

	<p>školním metodikem prevence</p> <p>6. Distribuce dotazníků pro žáky a sběr vyplněných dotazníků</p> <p>7. Osvěta a propagace sociální služby (NZDM) ve škole</p> <p>8. Exkurze pro žáky do NZDM</p> <p>9. Průběžné schůzky mezi sociální pracovníci a ZŠ</p> <p>10. Evaluace projektu</p>		<p>8. 12/2024-5/2025</p> <p>9. 9/2024-5/2025</p> <p>10. 5/2025-6/2025</p>	<p>pracovníci z NZDM na projektu a souhlasit s podmínkami v kontraktu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostatečná spolupráce se ZŠ a časová dotace školního metodika prevence se sociální pracovníci na tvorbě metodiky prevence • Důvěřivý přístup a pozitivní reakce zaměstnanců školy k propagaci a osvětě NZDM ve škole • Zájem žáků a třídních učitelů z 2.stupně ZŠ zapojit se do aktivit projektu
--	---	--	---	---

Zdroj: vlastní tvorba

7 Cíl a záměr projektu

Záměrem projektu je zvýšit informovanost o NZDM Triumf u žáků 2. stupně ZŠ Pod Skalkou prostřednictvím spolupráce ZŠ a NZDM jako nástroji prevence rizikového chování.

Cílem projektu je do konce školního roku zvýšit povědomí o NZDM Triumf na ZŠ Pod Skalkou a poskytnout žákům druhého stupně, pedagogům, zaměstnancům školy a rodičům žáků informace o sociální službě a vytvořit pilotní spolupráci mezi NZDM Triumf a ZŠ.

Cíl je podle SMART:

1. **Specifický:** Cíl je specifický, protože jasně identifikuje, čeho chce dosáhnout – zvýšit povědomí o NZDM Triumf na konkrétní ZŠ, poskytnout informace o sociální službě žákům, pedagogům, zaměstnancům školy a rodičům a vytvořit pilotní spolupráci mezi NZDM Triumf a danou ZŠ.
2. **Měřitelný:** Cíl je měřitelný, protože lze určit, kdy bude dosaženo úspěchu – do konce školního roku. Dále je měřitelný i v tom smyslu, že lze sledovat, jak moc se zvýší povědomí o NZDM Triumf, jaké informace budou poskytnuty.
3. **Dosažitelný:** Cíl je dosažitelný, protože není nereálně ambiciózní a je zaměřen na konkrétní školu a cílovou skupinu. Je možný ho provést díky předpokladu dostatečná podpora ze strany školy a NZDM Triumf.
4. **Relevantní:** Cíl je relevantní, protože je přímo spojen s posláním NZDM Triumf, kterým je poskytování sociální služby pro děti a mládež. Zároveň odpovídá potřebě zvýšit povědomí o této službě a navázat spolupráci se školou.
5. **Časově omezený:** Cíl má jasně stanovený časový rámec – do konce školního roku.

Projekt reaguje na potřebu zvýšit informovanost o sociální službě převážně dětem a mladistvým o existující sociální službě a bude možný ho zrealizovat díky zavedení spolupráce mezi NZDM a základní školou.

8 Klíčové aktivity, indikátory splnění klíčových aktivit a výstupy aktivit

Hlavním cílem projektu je do konce školního roku zvýšit povědomí o NZDM Triumf na ZŠ Pod Skalkou a poskytnout žákům druhého stupně, pedagogům, zaměstnancům školy a rodičům žáků informace o sociální službě a vytvořit pilotní spolupráci mezi NZDM Triumf a ZŠ. Tento cíl se bude prolínat v klíčových aktivitách projektu.

1. Klíčová aktivita: Výběr a školení sociální pracovnice z NZDM Triumf

Výběr vhodné sociální pracovnice, která bude ideální pro úkoly z projektu. Potřeba schůzky všech sociálních pracovnic a vedoucí služby k zhodnocení, kdo bude klíčovou sociální pracovnicí, která má potřebné dovednosti, zkušenosti a zájem pro úspěch projektových aktivit. Důležité je, aby si sociální pracovnice definovala své role a odpovědnosti v souladu s cílem projektu. Školení vybrané klíčové sociální pracovnice z NZDM Triumf v oblasti efektivní komunikace a prevence. Tato aktivita je důležitá pro úspěšné navázání kontaktu a celkové komunikace se ZŠ, s žáky školy, pedagogy školy a rodiči žáků. Kurz efektivní komunikace přinese sociální pracovnici možné vlastní chyby v komunikaci, zlepšení komunikace a osvojení dovednosti v rámci nenásilného a respektujícího způsobu komunikace pro celkovou kvalitu. Tento kurz bude trvat 6,5 hodin a realizovaný školou komunikace. Kurz prevence je akreditován MPSV a je realizován institutem kontaktní práce, jedná se o kurz jak na prevenci a časová dotace je 8 hodin. Kurz nabízí preventivní témata, rozšíření vědomostí a znalostí v oblasti preventivní práce a nabízí pojetí prevence pro všechny formy poskytované služby – terénní, ambulantní. V rámci kurzu si sociální pracovnice vytvoří preventivní programy a bude mít možnost se naučit, jak preventivní témata zpracovávat.

- Indikátorem splnění klíčové aktivity bude schůzka sociálních pracovnic a vedoucí z NZDM Triumf a sociální pracovnice, která absolvovala 2 kurzy
- Výstupem této klíčové aktivity bude vybraná a proškolená klíčová sociální pracovnice z NZDM Triumf

2. Klíčová aktivita: Tvorba informačních materiálů o NZDM Triumf a dotazníku pro žáky

Sociální pracovnice vytvoří informační materiály, které poskytnou přehled o sociální službě a základních informací jako, co služba poskytuje, kde se služba nachází, otevírací doba, pro koho je služba určená, v čem může pomoci atd. Informační materiály jako jsou letáky a prezentace, které představí NZDM. Sociální pracovnice vytvoří dotazník pro žáky 2. stupně ZŠ o znalostech

žáků o NZDM Triumf. Příklady návrhu informačních materiálů za využití fotek NZDM Triumf získané prostřednictvím sociálních pracovníc. viz. Přílohy

- Indikátorem splnění klíčové aktivity bude vytištěno 400 informačních materiálů o NZDM Triumf a 165 vytištěných dotazníků
- Výstupem této klíčové aktivity budou vytvořeny informační materiály, 3 prezentace, 10 informačních letáků a dotazník pro žáky

3. Klíčová aktivita: Navázání kontaktu se ZŠ

Prostřednictvím e-mailu sociální pracovníce kontaktuje vhodného partnera ve škole. Nutné je navázat prvotní kontakt se školním metodikem prevence a následně také s ředitelkou/ředitelem školy o možnosti zapojení se do projektu. V e-mailu by se sociální pracovníce měla představit a představit účel projektu k návrhu o možnosti spolupráce ve prospěch obou institucí k prevenci rizikového chování. Tato komunikace může probíhat v rámci více e-mailů k předání potřebným informacím a zpětných zpráv. Sociální pracovník v této aktivitě využije teorii sítí sociální práce pro navázání kontaktu s vhodnými partnery/aktéry ZŠ, kde využije techniku síťování pro navázání vztahů a pro předpokládanou spolupráci. Také využije techniku vyjednávání, kterou využije při komunikaci a cílí k vzájemné dohodě.

- Indikátorem splnění klíčové aktivity bude e-mailová komunikace o navázaném kontaktu se školním metodikem prevence a ředitelkou školy
- Výstupem klíčové aktivity bude úspěšně navázaný kontakt se ZŠ a domluvený termín schůzky k projednání o spolupráci

4. Klíčová aktivita: Vytvoření spolupráce mezi NZDM a ZŠ

Po navázaném kontaktu, kdy se sociální pracovníce s vedením školy a metodikem prevence domluvili na pilotní spolupráci, proběhne schůzka s cílem vytvořit spolupráci prostřednictvím kontraktu. Kontrakt o spolupráci mezi NZDM a ZŠ, tento kontrakt bude obsahovat stanovení konkrétních aktivit, rozdělení rolí a odpovědností, informace o spolupráci, vztahu, cílů, termíny schůzek a komunikační kanál. Tento kontrakt bude následně vyhotoven a vytvořen v rámci podmínek a potřeb ZŠ a NZDM Triumf. Sociální pracovník v této aktivitě využije techniku vyjednávání pro vytvoření kontraktu o spolupráci mezi NZDM a ZŠ a techniku vedení rozhovoru, kterou využije při schůzce o vytvoření kontraktu. Technika vedení rozhovoru je také

důležitá pro komunikaci sociálního pracovníka s vedením školy a pedagogy a pro vzájemnou spolupráci a výměnu informací mezi dvěma institucemi.

- Indikátorem splnění aktivity bude vytvořený kontrakt o spolupráci mezi NZDM a ZŠ
- Výstupem klíčové aktivity bude podepsán kontrakt o pilotní spolupráci mezi NZDM a ZŠ

5. Klíčová aktivita: Tvorba pilotní metodiky prevence ve spolupráci se sociální pracovníci a školním metodikem prevence

Tato aktivita, bude probíhat v době realizace projektu, ale je možné ji dokončit v rámci dlouhodobé spolupráce se školním metodikem prevence. Během tvorby metodiky prevence budou již implementovány aktivity jako osvěta a propagace sociální služby ve škole, realizace exkurze do NZDM pro žáky 2. stupně ZŠ jako pilotní zkoumání možností zapojení sociální služby do prevence rizikového chování ve školním prostředí. Sociální pracovníce a školní metodik prevence vytvoří analýzu potřeb žáků v oblasti prevence rizikového chování a následně identifikují klíčové oblasti, ve kterých je potřeba posílit preventivní opatření. Následně vytvoří obsah metodiky prevence, která bude zahrnovat strategie, programy a aktivity, které budou zaměřeny na prevenci rizikového chování a podporu rozvoje žáků. Metodika prevence bude zahrnovat popis jednotlivých preventivních opatření neboli aktivit a činností, postupy pro jejich realizaci a možné metody, které budou účinné pro jejich hodnocení. Příkladem může terénní program, který se v tomto projektu neuskuteční, protože je prvně potřeba seznámit žáky, pedagogy a rodiče se sociální službou a následně v rámci ujednání dlouhodobé spolupráce by terénní program ve škole mohl být realizovaný.

V této aktivitě sociální pracovníce využije teorii adolescence pro porozumění období dospívání žáků 2.stupně ZŠ a pro identifikaci potřeb této cílové skupině a kognitivně behaviorální teorii pro porozumění chování a reakcí žáků a porozumění faktorů, které mohou přispívat k rizikovému chování.

- Indikátorem splnění aktivity bude v 50 % dokončena metodika prevence
- Výstupem klíčové aktivity bude vytvořena pilotní metodika prevence

6. Klíčová aktivita: Distribuce dotazníků pro žáky a sběr vyplněných dotazníků

Distribuce dotazníků k zjištění o povědomí žáků o NZDM Triumf a zjištění jejich znalostí o této sociální službě.

- Indikátorem splnění aktivity bude alespoň 70 % distribuovaných dotazníků
- Výstupem aktivity budou distribuovány dotazníky a sběr jejich vyplnění

7. Klíčová aktivita: Osvěta a propagace sociální služby (NZDM) ve škole

Osvěta a propagace by zajistila povědomí o NZDM třídním učitelům, povědomí o sociální službě žákům, kteří se o sociální službě dozví a budou mít příležitost ji využít. Také by zajistila povědomí o sociální službě rodičům žáků. Sociální pracovnice bude využívat prostředí školy k propagaci a osvětě různými formy – distribuce letáků, prezentování služby třídním učitelům žáků 2.stupně ZŠ a návštěva žáků ve třídách a prezentování služby, nástěnka s informacemi o NZDM a prezentování NZDM na třídnických hodinách pro rodiče žáků. Představení NZDM třídním učitelům a žákům pomocí prezentace o možnostech využití a konkrétních situací a témat, které je možné v této sociální službě řešit a předání informačních letáků. Tvorba nástěnky o sociální službě NZDM v prostorách školy. Osvěta prostřednictvím informační nástěnky ve škole, kterou vytvoří sociální pracovnice. Letáky by zahrnovaly, co je NZDM Triumf, kde službu najít, kontakty, programy v NZDM a další informace týkající se Triumfu. Představení NZDM rodičům žáků na třídnických hodinách, kdy sociální pracovnice představí službu rodičům, aby věděli, že existuje podpora a pomoc pro děti a mladistvé a představí konkrétní příklady a situace s kterými sociální pracovnice z NZDM mohou dětem a mladistvým pomoci.

Sociální pracovnice v této aktivitě může využít techniku motivačního rozhovoru při budování vztahu s žáky v rámci setkání a pro poskytnutí informací. Technika zprostředkování, která je v této aktivitě důležitá, sociální pracovnice poskytne informace o NZDM a může propojit potencionální klienty s NZDM. Také využije techniku vedení rozhovoru pro komunikaci s žáky a rodiči žáků a techniku diskuse.

- Indikátorem splnění této aktivity bude zvýšená informovanost a předané informace o NZDM u 8 třídních učitelů u 70 % celkového počtu žáků a 50 % celkového počtu rodičů žáků
- Výstupem klíčové aktivity bude setkání s třídním učitelem žáků s žáky a rodiči žáků, distribuované informační materiály, vytvořena nástěnka o NZDM ve škole

8. Klíčová aktivita: Exkurze pro žáky do NZDM

V této aktivitě je důležité, aby sociální pracovnice vytvořila program pro žáky a pozvánky. Program, který bude vytvářet sociální pracovnice by měl zahrnovat aktivity, ve kterých se žáci seznámí s NZDM a s jeho prostory a možnostmi využití, celkové představení což by zahrnovalo

představení sociálních pracovníků a psychoterapeuta. Tvorba preventivního programu na téma, které se předem domluví se školním metodikem prevence. Pozvánky, které se odešlou prostřednictvím e-mailu pro třídní učitelé a ti je dál budou distribuovat, nebo budou distribuovány přímo sociálními pracovníky ve třídách.

Po přípravě exkurze do NZDM pro žáky se zrealizuje exkurze podle celkového plánu, který byl předem připraven. Žáci se setkají se sociální službou NZDM, se zaměstnanci sociální služby s prostorem a aktivitami, které jsou možné v NZDM uskutečnit. Sociální pracovníce vede program pro žáky a zodpovídá na jejich otázky. V rámci exkurze sociální pracovníce může využít techniku diskuse, přednášky, edukační a zážitkové hry. Diskuse jako komunikace mezi více lidmi pro předání informací a rozhovoru nad určitým preventivním tématem. Také sociální pracovníce může v rámci exkurze využít techniku sociální práce s lidmi ve skupině a techniku mentoringu a mentoringové intervence ve které by cílila na podporu žáků a rozvíjela by jejich dovednosti. Sociální pracovníce jako kladný mentor a vzor chování, zaměřovala by se na silné stránky žáků a vytvářela by pozitivní prostředí. V rámci činností a aktivit exkurze by sociální pracovníce také mohla využít ekologickou perspektivu a zaměřovala by se na žáky v prostředí, kdy by lépe pochopila vztah mezi žáky a ZŠ. Sociální pracovníce by byla schopna si všimnout prostředí žáků a vlivu prostředí na žáky, kde se mohou objevovat problémy. Cílem sociální pracovníce v ekologické perspektivě je naučit žáky, jak zvládat překážky či problémy a podporovat je v jejich rozvoji a začlenění do společnosti.

- Indikátorem splnění aktivity bude vytvořený harmonogram exkurze a pozvánka pro třídní učitele a žáky, evidovaný počet žáků, kteří se zúčastnili exkurze (alespoň 70 % z celkového počtu žáků)
- Výstupem této klíčové aktivity budou zrealizované exkurze pro žáky 2. stupně ZŠ

9. Klíčová aktivita: Průběžné schůzky mezi sociálními pracovníky a ZŠ

Schůzky, které budou probíhat průběžně během realizace aktivit a příprav aktivit. Tyto schůzky budou užitečné k doplnění informací a předání informací. Schůzky s metodikem prevence budou probíhat 1x za týden, a to prostřednictvím online platformy nebo osobního setkání. Schůzky s třídními učiteli proběhnou 6x, a to pro distribuci dotazníků, před představením služby žákům, představení služby rodičům žáků, před realizací 2 exkurzí a pro distribuci evaluačních dotazníků žákům. Schůzky mohou také zahrnovat společné plánování aktivit zaměřených na prevenci rizikového chování, které odpovídají potřebám školy a jejich žáků. Schůzky s vedením školy proběhnou v 1x v lednu a 1x v dubnu pro předání informací z realizace exkurze. V rámci této aktivity sociální pracovníce využije techniku vyjednávání a diskuse.

- Indikátorem splnění klíčové aktivity budou schůzky mezi sociální pracovnící, metodikem prevence, třídními učiteli a vedením školy
- Výstupem klíčové aktivity bude průběžná komunikace mezi sociální pracovnící a ZŠ

10. Klíčová aktivita: Evaluace projektu

Sociální pracovnice vytvoří dotazníky pro zhodnocení projektu a jeho aktivit za účelem spokojenosti a funkčnosti projektu. Vytvoří dotazníky pro žáky a zaměstnance školy (třídní učitelé a vedení školy, školní poradenské pracoviště). Distribuce evaluačních dotazníků pro žáky proběhne předáním dotazníků třídním učitelům, kteří je budou dále distribuovat svým žákům a také třídní učitelé dostanou své dotazníky pro zhodnocení projektu a jeho aktivit. Sociální pracovnice také předá evaluační dotazníky školnímu metodiku prevence, který bude zodpovědný za předání dotazníků vedení školy a školnímu poradenskému pracovišti.

Následně proběhne evaluační setkání za účelem získání podrobnějších informací o zkušenostech, dopadech projektu, podnětů ke zkvalitnění projektu. Setkání se zaměstnanci školy (třídní učitelé, vedení školy a školské poradenské pracoviště) a sociální pracovnící z NZDM a možnost zapojení žáků. Očekávaný počet účastníků je 15. Na evaluačním setkání proběhne i sběr evaluačních dotazníků. Sociální pracovnice provede analýzu výsledků z evaluačních dotazníků, evaluačního setkání a záznamů o účasti žáků na exkurzi. Analýza výsledků slouží k vytvoření evaluační zprávy projektu. Evaluační zpráva, která bude zpracována sociální pracovnící a bude obsahovat úvodní informace o projektu a účastníků projektu. Popis použitých metod a nástrojů při sběru dat, vyhodnocení dosažených výsledků, hodnocení a posouzení účinnosti jednotlivých aktivit v projektu. Analýzu výsledků, podrobnější informace o úspěšnosti projektu, silné a slabé stránky aktivit projektu, hodnocení kvality, celková úspěšnost projektu, doporučení a závěry pro budoucí spolupráci a přílohy ve kterých budou výsledky sběru informací a dotazníků. Vytvoření evaluační zprávy poskytne celistvý pohled na průběh a výsledky projektu a informace k budoucímu plánování spolupráce mezi NZDM a ZŠ.

- Indikátorem splnění klíčové aktivity bude dokončena evaluační zpráva do 30 dnů od ukončení exkurzí pro žáky
- Výstupem klíčové aktivity bude vytvořena evaluační zpráva o projektu

Tabulka 3: Klíčové aktivity, indikátory splnění a výstupy

Klíčová aktivita	Indikátor splnění a výstup aktivity
1. Výběr a školení sociální pracovníce z NZDM Triumf	<p>Indikátorem splnění klíčové aktivity bude schůzka sociálních pracovníků a vedoucí z NZDM Triumf a sociální pracovníce, která absolvovala 2 kurzy</p> <p>Výstupem této klíčové aktivity bude vybraná a proškolená klíčová sociální pracovníce z NZDM Triumf</p>
2. Tvorba informačních materiálů o NZDM Triumf a dotazníku pro žáky	<p>Indikátorem splnění klíčové aktivity bude vytištěno 400 informačních materiálů o NZDM Triumf a 165 vytištěných dotazníků</p> <p>Výstupem této klíčové aktivity budou vytvořeny informační materiály, 3 prezentace, 10 informačních letáků a dotazník pro žáky</p>
3. Navázání kontaktu se ZŠ	<p>Indikátorem splnění klíčové aktivity bude e-mailová komunikace o navázaném kontaktu se školním metodikem prevence a ředitelkou školy</p> <p>Výstupem klíčové aktivity bude úspěšně navázaný kontakt se ZŠ a domluvený termín schůzky k projednání o spolupráci</p>
4. Vytvoření spolupráce mezi NZDM a ZŠ	<p>Indikátorem splnění aktivity bude vytvořený kontrakt o spolupráci mezi NZDM a ZŠ</p> <p>Výstupem klíčové aktivity bude podepsán kontrakt o pilotní spolupráci mezi NZDM a ZŠ</p>
5. Tvorba pilotní metodiky prevence ve spolupráci se sociální pracovníci a školním metodikem prevence	<p>Indikátorem splnění aktivity bude v 50 % dokončena metodika prevence</p>

	Výstupem klíčové aktivity bude vytvořena pilotní metodika prevence
6. Distribuce dotazníků pro žáky a sběr vyplněných dotazníků	Indikátorem splnění aktivity bude alespoň 70 % distribuovaných dotazníků Výstupem aktivity budou distribuovány dotazníky a sběr jejich vyplnění
7. Osvěta a propagace sociální služby (NZDM) ve škole	Indikátorem splnění této aktivity bude zvýšená informovanost a předané informace o NZDM u 8 třídních učitelů u 70 % celkového počtu žáků a 50 % celkového počtu rodičů žáků Výstupem klíčové aktivity bude setkání s třídnímu učitelí žáků s žáky a rodiči žáků, distribuované informační materiály, vytvořena nástěnka o NZDM ve škole
8. Exkurze do NZDM	Indikátorem splnění aktivity bude vytvořený harmonogram exkurze a pozvánka pro třídní učitele a žáky, evidovaný počet žáků, kteří se zúčastnili exkurze (alespoň 70 % z celkového počtu žáků) Výstupem této klíčové aktivity budou zrealizované exkurze pro žáky 2. stupně ZŠ
9. Průběžné schůzky mezi sociální pracovníci a ZŠ	Indikátorem splnění klíčové aktivity budou schůzky mezi sociální pracovníci, metodikem prevence, třídními učiteli a vedením školy Výstupem klíčové aktivity bude průběžná komunikace mezi sociální pracovníci a ZŠ

10.Evaluace projektu	Indikátorem splnění klíčové aktivity bude dokončena evaluační zpráva do 30 dnů od ukončení exkurzí pro žáky Výstupem klíčové aktivity bude vytvořena evaluační zpráva o projektu
----------------------	---

Zdroj: vlastní tvorba

9 Předpokládané výsledky a popis přidané hodnoty projektu

V této kapitole jsou shrnuty výsledky projektu, které se mohou projevit a popis přidané hodnoty projektu.

Výsledkem projektu bude zvýšená informovanost o NZDM mezi žáky 2. stupně ZŠ, pedagogy školy, vedení školy a rodiči žáků. Žáci 2. stupně ZŠ, kteří budou mít povědomí o existující službě a budou vědět, že tato služba je jim poskytnuta a jaké poskytuje možnosti. Rodiče žáků budou mít informace o sociální službě a díky tomu budou vědět, že tato služba existuje a jaké má výhody a možnosti podpory pro jejich děti. Pedagogové a vedení ZŠ by porozuměli sociální službě NZDM a roli sociálních pracovníků a potencionálu zavedení spolupráce mezi NZDM a ZŠ. Výsledkem by také byla komunikace mezi všemi stranami pro řešení potřeb žáků v návaznosti na prevenci rizikového chování. Zvýšená informovanost o NZDM může vést k celkovému povědomí dostupné služby a vedla by ke zlepšení spolupráce mezi školou a nízkoprahovým zařízením, kdy by pedagogové a školní metodik prevence spolupracovali se sociální pracovníky z NZDM při identifikaci žáků, kteří jsou ohroženi rizikovým chováním a při navrhování preventivních opatření či aktivit a vytvoření metodiky prevence. Zvýšené povědomí NZDM Triumf a předané informace o NZDM Triumf 14 zaměstnancům školy, 112 žákům z 2. stupně a 50 % rodičům žáků.

Přidanou hodnotou projektu může být zvýšená informovanost o NZDM pedagogům a žákům z 1. stupně ZŠ a také tím, že se zvýší informovanost o sociální službě především pro žáky, pedagogy a rodiče z 2. stupně ZŠ se může také zvýšit informovanost o NZDM v rámci celé komunity a může se dotknout široké společnosti v mikroregionu Rožnovsko.

Další přidanou hodnotu díky vytvořené pilotní spolupráci a zavedením pilotní metodiky prevence ve spolupráci se sociální pracovníky z NZDM Triumf a školním metodikem prevence by se mohla posílit atmosféra a klima ve škole, která podporuje rozvoj žáků. V návaznosti možné dlouhodobé spolupráce mezi NZDM a ZŠ by žáci mohli využít poradenství v rámci terénního programu a mohli by mít možnost své problémy a strasti otevřít se sociálním pracovníkem. Terénní program ve škole by poskytl sociální pracovníci možnost poskytnout podporu a pomoc přímo ve školním prostředí. Díky tomu se může zlepšit schopnost identifikovat riziková chování a předcházení takovému chování ve školním prostředí ve spolupráci s NZDM.

10 Management rizik

V průběhu realizace projektu se mohou vyskytnout rizika, která mohou narušit průběh projektu a je důležité se na ně připravit a identifikovat je. V tabulce, která je níže v této kapitole bude pro každé riziko přidělena pravděpodobnost rizika a míra vlivu na naplnění cílů projektu (nízká, střední a vysoká) a také návrhy opatření, jak rizikům předejít.

První riziko se vztahuje k první klíčové aktivitě, kdy se může vyskytnout riziko ze strany sociálních pracovníků z NZDM. Riziko, kdo z pracovníků bude klíčovou sociální pracovnící k zavedení spolupráce se ZŠ. Předpokladem pro návrh opatření je schůzka sociálních pracovníků o dovednostech, zkušenostech a znalostech o komunikaci v navázání spolupráce se ZŠ a komunikaci s dětmi a mladistvými. Zajištění, aby byly role a odpovědnosti klíčové sociální pracovníce jasně definovány a dokumentovány. To může zahrnovat stanovení konkrétních úkolů a pravomocí.

Druhým rizikem, který může být nezájem ze strany školy o spolupráci, kdy by škola nepovažovala takovou spolupráci jako prioritní nebo účinnou. Důvodem může být malá informovanost a podvědomí o NZDM a možných přínosech této služby pro žáky nebo i pedagogy. Opatřením může být poskytnutí informací o přínosech spolupráce prostřednictvím prezentací a informačních zpráv nebo konkrétních příkladů, jak může spolupráce přispět žákům, pedagogům a celkově školnímu prostředí. Poskytnout výhody a přínosy spolupráce se školou, jako je lepší sociální integrace žáků, podpora vzdělávacího procesu nebo prevence sociálních problémů. Prezentace konkrétních příkladů úspěšné spolupráce může pomoci osvětlit význam této spolupráce. Dalším opatřením může být vytvoření partnerských vztahů a navázání přátelských a důvěrných vztahů se školou může být klíčové pro získání a udržení zájmu o spolupráci.

Riziko, které se vztahuje k distribuci dotazníků pro žáky a vyplnění dotazníků. Může se vyskytnout riziko, že třídní učitelé nepředají dotazníky žákům, nebo nebude možné předat dotazníky žákům skrze neschváleného podpisu zákonného zástupce o vyplnění dotazníku žákem. Riziko, že žáci nevyplní dotazníky. Opatřením může být komunikace s třídními učiteli o důležitosti předání dotazníků pro žáky, zajistit, aby rodiče byli informováni o distribuci dotazníků pro jejich děti prostřednictvím školní komunikace a komunikace s třídními učiteli o důležitosti vyplnění dotazníků, kteří budou vysvětlovat jeho význam žákům.

Dalším rizikem může být, že pedagogové a zaměstnanci školy budou přistupovat k sociální pracovníci s nedůvěrou, protože se může jednat o obor, který je pro ně neznámý, protože se ve školním prostředí sociální pracovník nevyskytuje. Důležité je, aby činnosti sociální pracovníce byly představeny, tyto informace by byly představeny na informační schůzce, nebo odeslány e-mailem s informací spolupráce se sociální pracovnící z NDZM Triumf a s jakými otázkami se mohou pedagogové a zaměstnanci školy obracet.

Riziko vztahující se k propagaci a osvěty ve škole. Pedagogové mohou reagovat negativně k prezentování sociální služby přímo ve třídách pro žáky a rodiče. Možnost opatření takového rizika je komunikovat už předem s pedagogy nebo třídními učiteli žáků o přínosech osvěty. Riziko, které souvisí také s osvětou a propagací služby je tvorba nástěnky, škola nebude mít možnost poskytnout sociální pracovníci volnou nástěnku pro informace týkajících se NZDM. Opatřením může být, že sociální pracovníce si nástěnku pořídí z finančních prostředků projektu.

Další riziko je identifikováno ze strany žáků, kteří mohou mít strach nebo nedůvěru k sociálním pracovnícím a je potřeba předem je informovat, proč sociální pracovníce dochází do školy a co žákům může nabídnout. Opatřením takového rizika je představení NZDM a představení sociální pracovníce žákům.

Riziko spojené s programem v rámci exkurze v NZDM. Sociální pracovníce vytvoří program, který nebude žáky zajímat a neobohatí je o informace vztahujících se s prevencí rizikového chování a neposkytnou žákům aktivity, které by byly relevantní k jejich zájmům. Návrh k opatření je komunikovat se školním metodikem prevence a třídními učiteli o tématech, která by byly adekvátní a měly by preventivní podtext.

Riziko vztahující se k tvorbě metodiky prevence, školní metodik prevence nebude mít časovou dotaci pro vytvoření metodiky prevence ve spolupráci se sociální pracovnící z NZDM Triumf. Návrh k opatření, škola by mohla zvážit možnost zvýšení finančních zdrojů pro školního metodika prevence a navýšení jeho personální kapacity.

Tabulka 4: Management rizik

Předpokládaná rizika	Pravděpodobnost rizika	Míra vlivu rizika na naplnění cílů projekt	Návrh preventivního opatření
Obtíže se stanovením klíčové sociální pracovníce z NZDM	Nízká pravděpodobnost	Střední vliv	Schůzka mezi sociálními pracovníci a vedoucí služby o dovednostech, zkušenostech a znalostech, které se budou uplatňovat v projektu a následné zhodnocení.
Nezájem ze strany školy o spolupráci	Střední pravděpodobnost	Výrazný vliv	Informování školy a zaměstnanců školy o

			NDZM a přínosech sociálních pracovníků ke spolupráci, prostřednictvím prezentace a konkrétních příkladů, jak může spolupráce přispět žákům, pedagogům a celkovému školnímu prostředí na informační schůzce
Nedůvěřivý přístup ze strany zaměstnanců školy (pedagogové, třídní učitelé, školní metodik prevence a další) k sociální pracovníci	Střední pravděpodobnost	Výrazný vliv	Představení činností sociálních pracovníků zaměstnancům školy a jaké jsou možné přínosy pro pedagogy a žáky
Negativní reakce pedagogů (třídních učitelů) k představení NZDM ve škole pro žáky a jejich rodiče	Střední pravděpodobnost	Výrazný vliv	Aktivní a pravidelná komunikace s třídními učiteli žáků z 2. stupně o možných přínosech osvěty
Třídní učitelé nepředají žákům dotazníky	Nízká pravděpodobnost	Střední vliv	Komunikace s třídními učiteli o důležitosti předání dotazníků pro žáky
Třídní učitelé nebudou moci předat žákům dotazníky z důvodu neschváleného podpisu zákonného zástupce	Střední pravděpodobnost	Výrazný vliv	Zajistit, aby rodiče byli informováni o distribuci dotazníků pro jejich děti prostřednictvím školní komunikace

Nevyplněny dotazníky od žáků o jejich povědomí sociální služby NZDM	Nízká pravděpodobnost	Střední vliv	Komunikace s třídními učiteli o důležitosti vyplnění dotazníků, kteří budou vysvětlovat jeho význam žákům
Nedostatek nástěnek pro sociální pracovníci k vytvoření informační nástěnky o NZDM	Nízká pravděpodobnost	Střední vliv	Sociální pracovníce pořídí nástěnku z finančních prostředků projektu
Strach a nedůvěra žáků k sociální pracovníci	Vysoká pravděpodobnost	Výrazný vliv	Sociální pracovníce se žákům představí a představí i NZDM pro vytvoření vztahů a důvěry mezi nimi
Nezajímavý a neobohacující program v rámci exkurze pro žáky v NZDM	Střední pravděpodobnost	Výrazný vliv	Komunikovat se školním metodikem prevence a třídními učiteli o tématech, které by byly adekvátní v rámci zájmů dětí a měly by preventivní podtext
Školní metodik prevence nebude mít časovou dotaci pro vytvoření metodiky prevence ve spolupráci se sociální pracovníci z NZDM	Vysoká pravděpodobnost	Výrazný vliv	Škola by mohla zvážit možnost zvýšení finančních zdrojů pro školního metodika prevence a navýšení jeho personální kapacity

Zdroj: vlastní tvorba

11 Harmonogram projektu

Harmonogram projektu, který je zpracován v tabulce č. 5 znázorňuje časovou dotaci klíčových aktivit projektu a níže v kapitole se nachází i obecné informace o harmonogramu.

Tabulka 5: Harmonogram

Začátek projektu: 01.07.2024				2024/2025											
Aktivita	Začátek	Konec	Počet dní	Červenec	Srpen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen
KA1: Výběr a školení sociální pracovníce z NZDM Triumf	01.07	09.08	29												
KA2: Tvorba informačních materiálů o NZDM Triumf a dotazníku pro žáky	12.08	30.08	15												
KA3: Navázání kontaktu se ZŠ	19.08	06.09	15												
KA4: Vytvoření spolupráce mezi NZDM a ZŠ	09.09	13.09	5												
KA5: Tvorba pilotní metodiky prevence ve spolupráci se sociální pracovníci a	16.09	30.04	29												

školním metodikem prevence															
KA6: Distribuce dotazníků pro žáky a sběr vyplněných dotazníků	23.09	27.09	5												
KA7: Osvěta a propagace sociální služby (NZDM) ve škole	30.09	29.11	8												
KA8: Exkurze do NZDM	01.12.	16.05	55												
KA9: Průběžné schůzky mezi sociální pracovníci a ZŠ	16.09	16.05	38												
KA10: Evaluace projektu	19.05	27.06	30												

Zdroj: vlastní tvorba

KA1: Výběr sociální pracovnice z NZDM Triumf. Tato aktivita bude trvat 29 pracovních dnů v měsíci červenec a srpen. Proběhnou schůzky sociálních pracovníc a vedoucí služby z NZDM. Schůzky proběhnou z důvodů výběru sociální pracovnice, která bude klíčová pro průběh projektu a jeho aktivit. Školení sociální pracovnice proběhne v měsíci srpen roku 2024, kdy se zúčastní 2 kurzu. Kurz na téma prevence a časová dotace je 8 hodin. Kurz efektivní komunikace bude trvat 6,5 hodin.

KA2: Vytvoření informačních materiálů o NZDM Triumf. Sociální pracovnice vytvoří 10 informačních materiálů, které poskytnout ucelený přehled o poskytované službě žákům,

pedagogům a rodičům žáků. Také vytvoří prezentace o NZDM pro žáky, pedagogy/třídní učitelé školy a pro rodiče žáků. Tato aktivita bude probíhat v měsíci srpen roku 2024.

KA3: Navázání kontaktu se ZŠ, proběhne v podobě e-mailové komunikace a bude přibližně trvat od konce srpna až po začátek září roku 2024.

KA4: Vytvoření spolupráce mezi NZDM a ZŠ, bude probíhat po navázání kontaktu. Přibližný termín je stanoven od 09.09.2024 do 13.09.2024.

KA5: Tvorba pilotní metodiky prevence ve spolupráci se sociální pracovníci a školním metodikem prevence bude probíhat od 16.9. 2024 do 30.04.

KA6: Distribuce dotazníků pro žáky a sběr vyplněných dotazníků proběhne během v týdnu od 23.09.2024 do 27.09.2024.

KA7: Osvěta a propagace sociální služby (NZDM) ve škole bude probíhat od konce září. Přibližné datum pro představení NZDM pedagogům a třídním učitelům a školnímu poradenskému pracovišti je stanoven k 30.09.2024. V týdnu od 07.10-11.10.2024 bude probíhat představení NZDM žákům v hodinách občanské výchovy. Během osvěty sociální pracovníce vytvoří informační nástěnku o NZDM v prostorách školy. Následně sociální pracovníce představí i službu rodičům žáků z 2.stupně na třídnických hodinách, které budou probíhat na konci listopadu.

KA8: Realizace exkurze do NZDM proběhne 2x, a to v měsíci leden a květen v rámci občanské výchovy pro žáky 2.stupně ZŠ. První exkurze proběhne od 06.01.2025 do 15.01.2025 pro 8 tříd, každá třída se exkurze zúčastní v odlišný den. Druhá exkurze proběhne od 06.05.2025 do 16.05.2025. Termíny jsou předběžné a je tedy možné, že během plánování a schůzek se školním metodikem prevence a třídními učitelé dojde ke změně. Sociální pracovníce během prosince vytvoří harmonogram, pozvánky a celkový plán první exkurze, který následně předá třídním učitelům. Během dubna vytvoří další harmonogram, pozvánky a celkový plán druhé exkurze, které předá třídním učitelům.

KA9: Průběžné schůzky mezi sociální pracovníci a ZŠ. Jedná se o schůzky se školním metodikem prevence, třídními učitelé žáků a vedením školy. Tato aktivita bude probíhat od 16.09.2024 do 30.04.2025. Sociální pracovníce se setká s třídními učitelé 6x, a to z důvodu předání dotazníků, před prezentací o NDZM pro žáky, před prezentací o NZDM pro rodiče, před první exkurzí, před druhou exkurzí a po skončení exkurzí. Se školním metodikem se

sociální pracovnice bude scházet 1x za týden, schůzky budou probíhat v rámci tvorby metodiky prevence a s vedením školy se sociální pracovnice setká 3x, a to před první exkurzí pro žáky, po druhé exkurzi a také po představení prezentace rodičům žáků.

KA10: Evaluace projektu bude probíhat od 19.05.2025 do 27.06.2025. Sociální pracovnice vytvoří dotazníky pro žáky a zaměstnance školy a poté je bude distribuovat. Následně proběhne evaluační setkání pro získání podrobnějších informací. Poté sociální pracovnice zpracuje analýzu výsledků z dotazníku, informace z evaluačního setkání a ze záznamů o účasti žáků na exkurzi. Díky zpracovaným výsledkům sociální pracovnice vytvoří evaluační zprávu o úspěšnosti projektu.

12 Rozpočet projektu

Rozpočet projektu je znázorněn v následující tabulce, která definuje plánované náklady a zdroje projektu. Rozpočet se skládá z personálních výdajů, do kterých spadá mzda sociální pracovníce a do personálních výdajů je také započítán i finanční výdaj neboli specializační příplatek pedagogického pracovníka tedy školního metodika prevence. Mzda sociální pracovníce byla definována na základě nabízených pracovních pozic NZDM v rámci Charity ČR a průměrná částka mzdy za 0,5 je 14 000 Kč. Specializační příplatek byl definován na základě Zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, který uvádí 2 000 Kč za měsíc jako maximální výše specializačního příplatku. Dále se rozpočet skládá z nákladů jako je nákup služeb, kde jsou zařazeny ceny za kurzy pro sociální pracovníci, cestovní náklady na kurzy, prostory pro sociální pracovníci na tvorbě klíčových aktivit a prostory pro realizaci klíčových aktivit. V rozpočtu projektu jsou znázorněny i spotřební výdaje, jako tisk informačních materiálů, dotazníků, pozvánek pro třídní učitele a žáky, ale také materiály potřebné v rámci exkurzí v NZDM a nástěnka, která by měla informační podtext o NZDM Triumf v prostorách školy pro žáky.

Tabulka 6: Rozpočet projektu

Kategorie nákladů	Výpočet nákladů			Zdroj financování	Popis položek
	Cena za jednotku	Počet jednotek	Celkem za náklady		
Personální výdaje			183 000 Kč		
Sociální pracovník	14 000 Kč	12	168 000 Kč	NZDM Triumf (Charita)	Plánování a realizace projektu, tvorba materiálů pro žáky a pedagogy, tvorba plánu exkurze, komunikace s vedením školy, pedagogy, žáky a rodiči žáků, tvorba metodiky prevence a evaluace. Sociální pracovníce: 0,5 úvazku. (hrubá mzda) za měsíc.

Školní metodik prevence	2000 Kč	7,5	15 000 Kč	ZŠ	Spolupráce při realizaci projektu a tvorba metodiky prevence. Specializační příplatek v částce 2000 Kč/měsíc.
Nákup služeb			7 670 Kč		
Kurz prevence	2 700 Kč	1	5 590 Kč	NZDM Triumf (Charita)	Jednodenní kurzy, které se zaměřují na preventivní témata a celkově na téma prevence a kurz efektivní komunikace.
Kurz efektivní komunikace	2 890 Kč	1			
Cestovní náklady na kurzy	520 Kč	4	2 080 Kč		Náklady na cesty do Prahy a zpět do Rožnova pod Radhoštěm
Prostory pro sociální pracovníci na tvorbě aktivit			0	Prostory NZDM	Prostory, které běžně sociální pracovníci využívá v NZDM Triumf
Prostory pro exkurzi			0	Prostory NZDM	Prostory NZDM, které jsou určeny pro klienty služby
Prostory pro sociální pracovníci na ZŠ			0	Prostory ZŠ	Bezplatné poskytnutí prostoru v rámci aktivit ve škole
Spotřební výdaje			10 934 Kč		
Tisk informačních materiálů	3 Kč	400	1 200 Kč	NZDM Tiumf (Charita)	Vytisknutí informačních materiálů pro žáky, rodiče žáků, pedagogů a k informační nástěnce
Tisk dotazníků	12 Kč	165	1 980 Kč		Tisk dotazníků pro žáky
Tisk evaluačních dotazníků	12 Kč	179	2 148 Kč		Tisk evaluačních dotazníků pro žáky a zaměstnance školy

Tisk pozvánek na exkurzi pro žáky a třídní učitelé	2 Kč	173	346 Kč	NZDM Triumf (Charita)	Vytisknutí pozvánek pro žáky a třídní učitelé na exkurzi do NZDM
Materiály k aktivitám exkurzí			260 Kč	NZDM Triumf (Charita)	Balení bílých papírů velikosti A4, pastelky, tužky atd. pro tvorbu aktivit v rámci exkurzí v NZDM. Vybavení NZDM
Další spotřební výdaj	2 500 Kč	2	5 000 Kč		Čaje, nápoje, občerstvení v rámci dvou exkurzí pro žáky
Nástěnka			0	ZŠ	Informační nástěnka o NZDM Triumf v prostorách školy. Vybavení ZŠ
			Celkem 201 604 Kč		

Zdroj: vlastní tvorba

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo vytvořit projekt zaměřený na zvýšení informovanosti o NZDM Triumf jako nástroji prevence rizikového chování u žáků 2. stupně ZŠ v mikroregionu Rožnovsko. Práce poskytuje teoretický rámec o nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež se zaměřením na problematiku rizikového chování a představila problematiku rizikového chování u dětí a mladistvých, faktory a projevy rizikového chování a způsob práce NZDM a další klíčové pojmy jako prevence, preventivní programy a informovanost. Součástí práce je také teoretické zakotvení v teoriích, metodách a technikách sociální práce, etickému kodexu, sociální politice, strategickým materiálům a právní úpravě NZDM a ZŠ.

Na teoretickém zakotvení práce navazuje projekt, jehož záměrem je zvýšit informovanost o NZDM Triumf u žáků 2. stupně ZŠ prostřednictvím spolupráce ZŠ a NZDM jako nástroji prevence rizikového chování. Cílem projektu je do konce školního roku zvýšit povědomí o NZDM Triumf na jedné ZŠ a poskytnout žákům druhého stupně, pedagogům, zaměstnancům školy a rodičům žáků informace o sociální službě a vytvořit pilotní spolupráci mezi NZDM Triumf a jednou ZŠ.

Tento cíl se v co největší míře prolíná ve všech aktivitách projektu a tyto plánované aktivity budou přínosem pro NZDM, pro žáky a pedagogy ZŠ. Výsledkem bude vytvořena pilotní spolupráce mezi NZDM a ZŠ, ale také zvýšené povědomí o NZDM Triumf zaměstnancům školy, žákům z 2. stupně ZŠ a rodičům žáků.

V rámci projektu byla provedena analýza potřebnosti na základě dostupných dat z různých zdrojů, včetně rozhovorů se sociálními pracovníky z NZDM Triumf, komunikace se školním metodikem prevence ze ZŠ Pod Skalkou a rozhovorů s dívkami. Dále byly vyhledávány a zkoumány existující výzkumy či studie, monitoringy výskytu rizikového chování ve Zlínském kraji a strategický plán rozvoje města Rožnov pod Radhoštěm a Komunitní plán rozvoje sociálních a souvisejících služeb ORP Rožnov pod Radhoštěm. Tato analýza umožnila identifikovat klíčové oblasti pro návrh projektu.

Informovanost o nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež by měla pozitivní vliv na žáky, pedagogy a na možnosti spolupráce se ZŠ s cílem předcházet rizikovému chování u žáků. Informovaní žáci by měli lepší povědomí o možnostech, které nízkoprahové zařízení nabízí a dozvěděli by se o různých aktivitách, workshopech a poradenských službách, které jsou dostupné v NZDM a mohlo by to vést ke zvýšení nových klientů v NZDM. Díky informovanosti o NZDM by žáci získali nové sociální kontakty, zájmy nebo i dovednosti, které by jim pomohly se vyhnout rizikovému chování a věděli by o dostupné službě tedy NZDM se kterou mohou situaci řešit. Informovaní pedagogové by mohli posílit spolupráci mezi školou a NZDM a porozuměli by této službě a doporučovali by ji žákům, kteří by mohli mít prospěch z podpory mimo školní prostředí. Zvýšená informovanost také vede ke zlepšení spolupráce mezi školou a nízkoprahovým zařízením, kdy by pedagogové a školní metodik prevence

spolupracovali se sociálními pracovníky z NZDM při identifikaci žáků, kteří jsou ohroženi rizikovým chováním a při navrhování preventivních opatření. Tato spolupráce by zahrnovala sdílení informací, koordinace aktivit a vytváření metodiky prevence, která by byla využitelná pro prevenci rizikového chování.

Věřím, že tato práce má potenciál pro zvýšení informovanosti o NZDM a zavedení spolupráce mezi nízkoprahovým zařízením pro děti a mládež a ZŠ s možností zlepšit prevenci rizikového chování u žáků a posílení ochranných prostředků k vytvoření podpůrnějšího prostředí pro žáky na ZŠ prostřednictvím NZDM a bude mít pozitivní dopad na cílovou skupinu.

Rozsah bakalářské práce byl překročen z důvodu komplexního zpracování tématu a s ohledem na splnění požadavků.

Bibliografie

AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ, 2023. Preventivní programy. Online. Socialni-zaclenovani.cz. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/oblasti-podpory/bezpecnost/preventivni-programy/>. [citováno 2024-03-28].

ČESKÁ ASOCIACE STREETWORK (ČAS), [b.d.]. Co je streetwork. Online. Streetwork. Dostupné z: https://www.streetwork.cz/stranka/13/co-je-streetwork?fbclid=IwAR33PaucsPTGa7cGLry3NrggvIMQf81Yu7IHDRPpYbXzRwxaI5BwzqoCpEk_aem_AaM_0ncfpeQpW44QNx0QcZoj1dLcRWp8O67Xks5SsPRXYTMRFjpxls_chuSwAQsqmAdsts8GtGVIsRaW0AJJUGNQ. [citováno 2024-04-16].

ČESKÁ ASOCIACE STREETWORK (ČAS), [b.d.]. Vize NZDM 2030. Online. Streetwork. Dostupné z: https://www.streetwork.cz/stranka/3281/vize-nzdm-2030?fbclid=IwAR18WCjfnq06Pr3calek-eKZnmGH3Ft_pRS12UWtDzffZmRVuOINT5GKo_0_aem_AaiSMaE9Z0ym-UM6-BkzP5kTBPxz1u9-zdv9B56HWZGzIQIMUq019AwK2TEWuEcFY-mJzwb5-GLZGbIH0FVcgaXN. [citováno 2024-04-16].

ČESKÁ ASOCIACE STREETWORK (ČAS), 2008. Měníci se role pracovníka i NDZM. Online. Streetwork.cz. Dostupné z: <https://www.streetwork.cz/archiv/clanky/detail/829/menici-se-role-pracovnika-i-nzdm>. [citováno 2024-03-28].

ČESKÁ ASOCIACE STREETWORK (ČAS), 2008. Pojmosloví nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (NZDM). Online. Česká asociace streetwork. Dostupné z: https://archiv.streetwork.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=1624&site=cas [staženo 2024-01-29].

ČESKÁ ASOCIACE STREETWORK (ČAS), 2019. Vývoj služby NZDM v České republice a Vize NZDM 2030. Online. Streetwork.cz. Dostupné z: <https://www.streetwork.cz/archiv/clanky/detail/3101/vyvoj-sluzby-nzdm-v-ceske-republice-a-vize-nzdm-2030>. [citováno 2024-02-12].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (ČSÚ), 2023. Online. Počet obyvatel ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností České republiky k 1. 1. 2023. Online. Czso.cz. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112023>. [staženo 2024-04-16].

DOSOUDIL, GRICOVÁ, HAVLÍKOVÁ, HORÁLEK, MYŠKOVÁ, PETRENKO, PUCHELOVÁ, ŽUFNÍČEK, 2022. Koncepce primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na území hl. m. Prahy na období 2022 až 2027. Online. Praha.eu. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/odbory/odbor_socialnich_veci/primarni_prevence_rizikoveho_chovani/plan_primarni_prevence_rizikoveho/index.html. [citováno 2024-04-24].

DUKOVÁ, Ivana, Martin DUKA a Ivana KOHOUTKOVÁ, 2013. Sociální politika. Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3880-2.

HEALTH BEHAVIOUR IN SCHOLL-AGED CHILDREN (HBSC), [b.d.]. Mezinárodní výzkumná studie kolaborativního charakteru životního způsobu u dětí: o studii. Online. Hbsc.cz. Dostupné z: <https://hbsc.cz/ostudii/>. [citováno 2024-04-24].

HRUŠKA, Libor, Andrea, Hrušková, Ivana, FOLDYNOVÁ, David, KUBAŇ et.al, 2021. Strategický plán rozvoje města Rožnov pod Radhoštěm na roky 2021–2030. Online. Roznov.cz. Dostupné z: <https://strategie2030.roznov.cz/documentation/Strategicky-plan-rozvoje-mesta2021-2030.pdf>. [citováno 2024-04-24].

CHARITA VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ, 2024a. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež TRIUMF klub. Online. Valmez.charita.cz. Dostupné z: <https://www.valmez.charita.cz/sluzba/nizkoprahove-zarizeni-pro-deti-a-mladez-triumf-klub>. [citováno 2024-03-28].

CHARITA VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ, 2024b. Psychoterapeutické služby v TRIUMF klubu. Online. Valmez.charita.cz. Dostupné z: <https://www.valmez.charita.cz/clanek/912-psychoterapeuticke-sluzby-v-triumf-klubu>. [citováno 2024-03-28].

INTERAKTIVNÍ PLATFORMA PODPORY DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ A PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ (IPREV), nedatováno. Výkladový slovník pojmů. Online. Iprev. Dostupné z: <https://www.iprev.cz/prevence-rizikoveho-chovani-wiki-vykladovy-slovník/>. [citováno 2024-04-22].

INTERNATIONAL FEDERATION OF SOCIAL WORKER (IFSW), 2018. Global social work statement of ethical principles. Online. IFSW. Dostupné z: <https://www.ifsw.org/global-social-work-statement-of-ethical-principles/>. [citováno 2024-03-15].

JANÍKOVÁ, Irena, 2009. Moderování diskuse: Jak na to? Online. Superkariear.cz. Dostupné z: <https://www.superkariera.cz/poradna/osobni-rozvoj/moderovani-diskuse-jak-na-to.html>. [citováno 2024-04-22].

KLIMENTOVÁ, Eva, 2013. Sociální práce teorie a metody 1. Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-3439-1.

KLINIKA ADIKTOLOGIE, 2019. Vymezení rizikového chování. Online. Adiktologie.cz. Dostupné z: <https://www.adiktologie.cz/vymezeni-rizikoveho-chovani>. [citováno 2024-03-06].

KOLÁČKOVÁ, Zita, 2024. Výroční zpráva o činnosti školy. Online. ZŠ Pod Skalkou. Dostupné z: <https://zspodskalkou.cz/data/files/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1vy/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C5%A1kola/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%2022-23.pdf>. [citováno 2024-04-16].

KOSKOVÁ, Šárka, 2023. Monitoring výskytu rizikového chování ve školním roce 2022/2023. Online. Zkola.cz. Dostupné z: <https://www.zkola.cz/monitoring-vyskytu-rizikoveho-chovani-ve-sk-roce-2022-2023/>. [citováno 2024-04-24].

KOSTKOVÁ, Šárka, 2022. Monitoring výskytu rizikového chování ve Zlínském kraji za školní rok 2021/2022. Online. Zkola.cz. Dostupné z: <https://www.zkola.cz/monitoring-vyskytu-rizikoveho-chovani-u-deti-a-mladeze-zlinskeho-kraje-za-skolni-rok-2021-2022/>. [citováno 2024-04-16].

KREBS, Vojtěch a kol. 2015. Sociální politika. Vyd. 6. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-921-2.

KYŠNEROVÁ, Simona, 2024. Krajští kriminalisté rozprášili drogový gang. Online. Policie.cz. Dostupné z: https://www.policie.cz/clanek/zpravodajstvi-zlinskeho-kraje-krajsti-kriminaliste-rozprasili-drogovy-gang.aspx?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMtAAAR2zff6pPfUY9-u7ObR272Y3zKGSikVYK5JL5i8QVQaNA-g4q2CtwJ9iREQ_aem_AWdPe5UqO4andq7e2Uy0x6ZlkVZKW9jud6RnxXWHeqU048HFu-_Dh27m38DixTPbvWqV1Yllnwp-KxgDGTmuoazU. [citováno 2024-04-24].

LIPENSKÁ, Nikola, 2023. Nezaměstnanost mladých lidí v Tanzanii a její možné nástroje řešení. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci fakulta Cyrilometodějská.

MAJÁK, [b.d.] Komplexní program Jdi dál. Online. Majakops.cz. Dostupné z: <https://www.majakops.cz/index.php/programy/komplexni-program-jdi-dal?fbclid=IwAR2K4kFJJkzWpnotLXbcirLtLK54U733wFk02DxLtRYa-KL70tBhy2rfdB4>. [citováno 2024-04-16].

MAJÁK, 2023. Projekt hlavu vzhůru. Online. Majakops.cz. Dostupné z: https://www.majakops.cz/index.php/blog-pp/127-projekt-hlavu-vzhuru?fbclid=IwAR2kSbouUEFhVNN4b0_tW9TsYRsgarWkG2787i01bAdwqFtHs_0vP3D4DeI. [citováno 2024-04-16].

MAREK, Petr, 2023. Vyrobili a prodali jedenáct kilo pervitinu. Online. Novinky.cz. Dostupné z: https://www.novinky.cz/clanek/krimi-vyrobili-a-prodali-jedenact-kilo-pervitinu-odberatele-dostavali-mnozstevni-slevu-40452339?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMtAAAR1Q1jGalFm3L9GPjFq8_PF4xvxHSEL_Rq4kcK7W9koHQ0uZsj7S5rDaIVQ_aem_AWd2nfrsBrRu1uRs2wkGVcSaHEmy-ER0nZ04sY5yfj66Gfgxv8bICyrV3CG_YfylyT_BQSi_Jg-FULy4kjmZWPW7. [citováno 2024-04-24].

MATOUŠEK, Oldřich a kol. 2007. Základy sociální práce. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-331-4.

MATOUŠEK, Oldřich, 2003. Slovník sociální práce. Praha: Portál. ISBN 80-7178-549-0.

MATOUŠEK, Oldřich, 2013. Metody a řízení sociální práce. Vyd. 3. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0213-4.

MATOUŠEK, Oldřich, Jana KOLÁČKOVÁ a Pavla KODYMOVÁ, 2005. Sociální práce v praxi. Praha: Portál. ISBN 80-7367-002-X.

MIKUŠ, Jakub, 2019. Dealerka pervitinu v Rožnově narazila. Online. Spektrumroznovska.cz. Dostupné z: https://www.spektrumroznovska.cz/dealerka-pervitinu-v-roznove-narazila/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAAR38yKNtM_6idFPuul05pdVuY28CubmJn-3kDzho-C-H51OXhhP_7pXZGcw_aem_AWfDCq23Bi3I7CQH0WGoBK_6LR4uMZuas5_KzKYbLkFuft2yKUZqFKiXt_yEpB2OX-j8grvXAutDLsG5syHD1AyG. [citováno 2024-04-24].

MILLER, William Ross a Stephen ROLLNICK, 2003. Motivační rozhovory. Sdružení SCAN. ISBN 80-86620-09-3.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ (MPSV), 2017. Sešit sociální práce – Role sociálního pracovníka ve školství. Online. Mpsv. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/Sesit_socialni_prace_c.1.pdf/7d656d95-c45b-57e9-60e5-af1648a355dd. [citováno 2024-04-24].

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ (MPSV), 2020. Sociální služby. Online. MPSV. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/socialni-sluzby-1>. [citování 2024-01-31].

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY (MŠMT), 2010. Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních. Online. Msmt.cz. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>. [staženo 2024-03-07].

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY (MŠMT), 2016. Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních. Online. Msmt.cz. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/38988/> [staženo 2024-03-06].

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY (MŠMT), 2019. Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže. Online. Msmt.cz. Dostupné z: https://www.msmt.cz/uploads/narodni_strategie_primarni_prevence_2019_27.pdf [citováno 2024-02-21].

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY (MŠMT), 2020. Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+. Online. Msmt.cz. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030> [staženo 2024-02-19].

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY (MŠMT), 2024. Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a postihu záškoláctví a omlouvání žáků z vyučování. Online. Msmt.cz. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/62011/> [staženo 2024-03-06].

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ (MPSV), 2022. Akční plán k naplnění Záruky pro děti za období 2022-2030. Online. Mpsv.cz. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Ak%C4%8Dn%C3%AD+p1%C3%A1n+k+napl%C4%9Bn%C3%AD+Z%C3%A1ruky+pro+d%C4%9Bti+na+obdob%C3%AD+2022-2030.pdf/99eb1c67-62d7-830b-5144-5e12d82f1447>. [citováno 2024-04-24].

MOJŽÍŠOVÁ, Adéla, [b.d.]. Teorie a metody sociální práce. Online. Ospos.cz. Dostupné z: https://www.ospos.cz/e_download.php?file=data/editor/41cs_1.pdf&original=teorie_a_metody_socialni_prace.pdf. [citováno 2024-04-22].

MOTÝLEK, [b.d.]. Základní informace. Online. Motylek.org. Dostupné z: https://www.motylek.org/nizkoprahovy-klub-pacific?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR0LXtRKnCmJCfsi54Yy1XcTCX1leBbIG6uyIvDwIJe3_fGQ27xNCUPbny4_aem_AVF18-kTEsJbDpKlxHIuDOP2TQDkwNwCXG1rXcYeOLzhe43N0tAm-t5_v2pyGckr77_je7iXFCw0H59-NuFnUNOS. [citováno 2024-04-16].

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ (NúV), 2014. Rizikové a protektivní faktory v primární prevenci. Online. Nuv. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/co-je-skolska-primarni-prevence-rizikoveho-chovani/rizikove-a-protektivni-faktory-v-primarni-prevenci.html>. [citováno 2024-03-08].

OBYVATELÉ ČESKA, [b.d.]. Počet obyvatel v obci Rožnov pod Radhoštěm, Vsetín. Online. Obyvateleceska.cz. Dostupné z: <https://obyvateleceska.cz/vsetin/roznov-pod-radhostem/544841>. [citováno 2024-04-16].

PETERKOVÁ, Mihaela, 2014. Výchovné styly v rodině. Online. Psyx.cz. Dostupné z: <https://www.psyx.cz/vychovne-stily-v-rodine/>. [citováno 2024-04-24].

PETRIŠČOVÁ, Alena, 2012. Závislostní chování. Online. Sancedetem. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/zavislostni-chovani>. [citováno 2024-04-22].

PETRŮ, Barbora, 2023. NZDM jako služba prevence, co to ale znamená? Online. Jihlava.charita.cz. Dostupné z: https://jihlava.charita.cz/o-nas/clanky-a-tiskove-zpravy/nzdm-jako-sluzba-prevence-co-to-ale-znamena/?fbclid=IwAR0IKfqN2xo3zhVd5R7m8N34hP6kXE-DUmgSbVID_auVV6SJeBkoK2Fdkkk_aem_AahchJZILJrkW89-ai8UJEhgAkKMmtJLZ3aOLvajqkGC1ewnsZ77azSMc6SGvn1b2t5F24WVRpRfBnoTuMJNgTHK. [citováno 04.04.2024].

PLATZNEROVÁ, Andrea, [b.d.]. Co dělat, když – intervence pedagoga, příloha č. 16, Sebepoškozování. Online. MŠMT. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny?highlightWords=Metodick%C3%A9+doporu%C4%8Den%C3%AD+pro+prim%C3%A1rn%C3%AD+prevenci+rizikov%C3%A9ho+chov%C3%A1n%C3%AD+%C5%A1kol%C3%A1ch>. [citováno 2024-03-08].

PRAŽSKÉ CENTRUM PRIMÁRNÍ PREVENCE, 2010. Manuál pro tvorbu minimálního preventivního programu. Online. Msmt.cz. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/16437?highlightWords=manu%C3%A1l+pro+tvorbu+minim%C3%A1ln%C3%ADho+preventivn%C3%ADho+programu>. [citováno 2024-04-24].

PROFESNÍ SVAZ SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH (APSS). Etický kodex sociálních pracovníků a členů Profesionálního svazu sociálních pracovníků v sociálních službách APSS ČR. Online. Apsscr.cz. Dostupné z: <https://profesni-svaz-socialnich-pracovniku.apsscr.cz/ckfinder/userfiles/files/Etick%C3%BD%20kodex.pdf>. [citováno 2024-03-06].

PROXIMA SOCIALE, [b.d.]. Proximasociale. Online. Proximasociale. Dostupné z: <https://www.proximasociale.cz/>. [citováno 2024-04-05].

PROXIMA SOCIALE, [b.d.]. Terénní programy P9 - Streetwork na ZŠ Špitálská. Online. Dostupné z: <https://www.proximasociale.cz/programy-pro-deti-a-mladez/terenni-programy/terenni-programy-praha-9/>. [staženo 2024-04-05].

PROXIMA SOCIALE, [b.d.]. Terénní programy. Online. Proximasociale Dostupné z: <https://www.proximasociale.cz/programy-pro-deti-a-mladez/terenni-programy/>. [citováno 2024-04-05].

PROXIMA SOCIALE, 2019. Terénní sociální práce s dětmi a mládeží na základní škole. Online. Proximasociale.cz. Dostupné z: https://www.proximasociale.cz/proximasociale/clanky-a-publikace/clanky-proximy-sociale/terenni-socialni-prace-s-detmi-a-mladezi-na-zakladni-skole/?fbclid=IwAR17iai-lmpulG56v5I-ayPOUhOFV9VbpAvfdqmVUM8yWzzEZbINGAbsZdo_aem_AaMcARJ_ODzn1uC7z1ULZiKydTKimsAsRdjh9yYIvRKb_gFQJGaWoT0R5s0gZlq5xrnC8slowKza80xa0wEZokER. [citováno 2024-04-24].

PSYHOLOGICKÝ PROSTOR (PSYX). Výchovné styly v rodině. Online. Psyx. Dostupné z: <https://www.psyx.cz/vychovne-stily-v-rodine/>. [citováno 2024-03-08].

RICHARD, JEDLIČKA, 2015. Poruchy socializace u dětí a dospívajících. Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5981-4.

ROŽNOV POD RADHOŠTĚM, 2023. Komunitní plán rozvoje sociálních a souvisejících služeb ORP Rožnov pod Radhoštěm 2022+. Online. Kpss.roznov.cz. Dostupné z: <https://kpss.roznov.cz/komunitni-plany.html>. [staženo 2024-04-24].

SKOTAKOVA, Radka, 2022. Ekologická perspektiva. Online. Estranky.cz. Dostupné z: <https://radkaskotakova.estranky.cz/clanky/ekologicke-perspektivy-a-antiopresivni-pristup.html>. [citováno 2024-04-22].

SLUNCE NAD ATLANTIDOU, [b.d.]. Streetwork aneb terénní sociální práce. Online. Dostupné z: https://cervenobily-korzar.webnode.cz/okenko-sebepoznani/streetwork-aneb-terenni-socialni-prace/?fbclid=IwAR2-WCFd0vtWbKM414F-kMdRUzkVOs8ngtkqqthz-5a24_SSebaYUUsR0YE_aem_AaOO5mnrfsy0UUswywDEcRJg8AvqfTwJAmAwz73lTqqJgme02sPalOpR1JH0ZNBdYlGP8JtNpTMLiKTeU7KPJPU2. [citováno 2024-04-16].

SOCIÁLNÍ PRÁCE, 2020. Prevence v Nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež (NZDM). Online. Sociálníprace.cz. Dostupné z: https://socialniprace.cz/inspirace-pro-praxi/prevence-v-nizkoprahovem-zarizeni-pro-deti-a-mladez-nzdm/?fbclid=IwAR3-bGwChaOhT7gfWNq5mmAIXlnGqP5N_97hNSYieAibH9zR7s9C_H42y6g_aem_AajfPoHB

jE5rD957_2xPwbGdMy2BGpWUXSXrguD7G0cC98IT5Cgai01T3DFgaiDq1rFJprbTiYXJzHR1kmGyEvME. [citováno 04.04.2024].

SOCIOLOGICKÁ ENCYKLOPEDIIE, 2017. Informovanost. Online. Sociologická encyklopedie. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Informovanost>. [citováno 2024-02-12].

SOCIOLOGICKÁ ENCYKLOPEDIIE, 2017. Kompetence. Online. Sociologická encyklopedie. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Kompetence>. [citováno 2024-02-12].

SOCIOLOGICKÁ ENCYKLOPEIE, 2017. Prevence. Online. Sociologická encyklopedie. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Prevence>. [citováno 2024-03-07].

ŠLAJS, Jakub, 2015. Co je to sociální práce? Online. Česká asociace streetwork, o.s. Dostupné z: <https://www.streetwork.cz/archiv/clanky/detail/2140/co-je-to-socialni-prace>. [citováno 2024-03-06].

ŠTEPANOVSÝ, Martin, 2015. Motivační rozhovory jako nástroj učitele při práci s dětmi v riziku poruchy chování. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně.

TOMEŠ, Igor, 2010. Úvod do teorie a metodologie sociální politiky. Portál. ISBN 978-80-7376-680-3.

Vyhláška č. 505/2006 Sb. Ze dne 29.11.2006 kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

Vyhláška č. 72/2005 Sb. Ze dne 17.02.2005 o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

Zákon č. 108/2006 Sb. Ze dne 31.03.2006 o sociálních službách.

Zákon č. 541/2004 Sb. Ze dne 10.11.2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

ZDRAVÁ GENERACE, [b.d.]. Méně pijí a kouří. Děti ale objevily vaping a holdují energetickým nápojům. Online. Zdravagenerace.cz. Dostupné z: <https://zdravagenerace.cz/reports/rizikove-chovani/>. [citováno 2024-04-24 g.

Seznam příloh

Příloha 1: Návrh informačního letáku o NZDM	100
Příloha 2: Návrh informačního letáku o NZDM	101

Přílohy

Příloha 1: Návrh informačního letáku o NZDM



NÍZKOPRAHOVÉ ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI A
MLÁDEŽ - KLUB TRIUMF

TRIUMF

PRO KOHO TU JSME

Pro všechny mladé lidi, kteří hledají bezpečné místo, porozumění a podporu nebo chtějí svůj volný čas trávit v kolektivu svých vrstevníků. Mohou k nám přijít všichni mladí lidé od 10 do 21 let, kteří se potýkají s problémy, se kterými si sami nevědí rady, mají spoustu otázek a hledají na ně odpovědi. Naše klienty provázíme na jejich cestě k dospělosti, podporujeme je při řešení obtížných životních situací a pozitivně působíme na jejich životní styl. Pomáháme všem, kteří se ocitli před obtížnými životními překážkami, se kterými si sami nevědí rady a mají zájem o naši pomoc (např. problémy spojené s dospíváním, školou, vztahy, rodinou a financemi atd.)

Kde nás najdete:

Adresa služby
Zemědělská 592
756 61 Rožnov pod Radhoštěm

Naše otevírací doba:

pondělí 13:00 - 18:00
úterý 13:00 - 18:00
středa 13:00 - 18:00
čtvrtek 13:00 - 18:00
pátek 12:00 - 15:00
sobota zavřeno
neděle zavřeno

Kontakt:

Vedoucí služby 731 560 375
Sociální pracovnice 733 758 150

Můžeš nás sledovat na našem instagramu:



Témata, která můžeme společně řešit:





Fotografie prostoru našeho klubu Triumf

Společný prostor k využití tvého času / Gaming zona / Místo na odpočinek (zevlárna) / Kuchyňka a další



Triumf klub se nachází na ulici Zemědělská v Rožnově pod Radhoštěm, vedle restaurace Travnář naproti vlakovému nádraží